

Ársskýrsla norðursvæðis 2010

Hjörleifur Finnsson, þjóðgarðsvörður
Helga Árnadóttir, aðstoðarmaður þjóðgarðsvarðar
Jóhanna Katrín Þórhallsdóttir, hálendisfulltrúi

Mars 2011

Ljósmynd á forsíðu: Askja í Dyngjufjöllum. Mynd: Einar Ragnar Sigurðsson.

Aðrar myndir í skýrslunni eru eign Vatnajökulspjóðgarðs nema annað sé tekið fram.

Efnisyfirlit

1. Inngangur.....	3
2. Samantekt	3
2.1. Starfsemin almennt.....	3
2.2. Framkvæmdir	4
3. Starfsmenn	4
3.1. Heilsársstarfsmenn.....	4
3.2. Sumarstarfsmenn	4
3.3. Sjálfboðaliðar	6
3.4. Símenntun – Ráðstefnur – Fundir	7
4. Svæðisráð	8
5. Verndaráætlun, skipulag og mannvirki	9
5.1. Stjórnunar- og verndaráætlun	9
5.2. Skipulag	9
5.3. Mannvirki	9
6. Rannsóknir	10
6.1. Ferðamennska	10
6.2. Lífríki	10
6.2.1. Sóley – vöktun á blómgunartíma	10
6.2.2. Fyll í Ásbyrgi	11
6.2.3. Fiðrildavöktun í Ási	11
6.3. Jarðfræði	11
6.3.1. GPS mælingar umhverfis Öskju, Upptyppinga og Álftadalsdyngju	11
6.3.2. Jarðskjálftamælingar, rannsóknir á þrálátri smáskjálftavirkni í eldstöðvunum í Ódáðahrauni	11
6.3.3. Þyngdarmælingar við Öskju	11
6.3.4. Sprungusveimar Norðurgosbeltisins, kortlagning á sprungum	11
6.3.5. Kortlagning á móbergi í austurhlíðum Öskju	11
6.4. Saga, fornleifar og örnefni	11
7. Náttúrufar	12
7.1. Veður	12
7.2. Jarðfræði og vatnafar	12
7.3. Gróðurfar	13
7.4. Fugla- og dýralíf	14
8. Fræðsla og viðburðir	15
8.1. Fræðsluáætlun	15
8.2. Skipulögð fræðsludagskrá	15
8.2.1. Þátttaka í fræðsludagskrá	17
8.3. Útgáfa og kynningarmál	18
8.3.1. Útgáfa	18
8.3.2. Heimasíða og vefsíða	19
8.3.3. Almennatengsl og kynningarmál	19
8.4. NEED verkefnið og skólahópar	20
8.5. Viðburðir	20
8.5.1. UNP mót í Ásbyrgi	20
8.5.2. Jökulsárhlaup	21
8.5.3. Jólatrið í Ásbyrgi	21
9. Tæki og búnaður	21
9.1. Bifreiðar og hjól	21
9.2. Fjarskiptabúnaður	22

9.2.1. GSM-samband.....	22
9.2.2. VHF-fjarskipti.....	22
9.2.3. Tetra-fjarskipti og NMT-kerfi	23
10. Samgöngur	23
10.1. Opnun og viðhald vega	23
10.2. Flóð- og flóðavarnir	24
10.2.1. Herðubreiðarlindir.....	24
10.2.2. Flæður	25
10.3. Akstur utan vega	26
11. Gestir og þjónusta	27
11.1. Opnun þjónustu í Jökulsárgljúfrum.....	27
11.2. Tjaldsvæði Jökulsárgljúfra	27
11.3. Gestakomur	29
11.3.1. Gistinætur í Jökulsárgljúfrum	29
11.3.2. Gistinætur á hálendi.....	30
11.3.3. Gestafföldi í Gljúfrastofu	30
11.3.4. Gestafföldi – fólksfjöldatalningar í Jökulsárgljúfrum	31
12. Öryggismál	32
12.1. Neyðaráætlun og vinnumhverfisvísar	32
12.2. Hálendisvakt SL	33
12.3. Tilfelli slysa- og óhappa	33
13. Friðlýst svæði í umsjá norðursvæðis	34
VIÐAUKAR	34
Viðauki I. Ástandsskýrsla um náttúruvættið Dettifoss, Selfoss, Hafragilsfoss og nágrenni.....	34
Viðauki II. Ástandsskýrsla um Herðubreiðarfriðland	35
Viðauki III. Samanburður á verðskrá 2008 til 2010	36
Viðauki IV. Rannsóknarleyfi á norðursvæði 2010.....	37
Viðauki V. Tilfelli aksturs utan vega	38
Viðauki VI. Fræðsluáætlun norðursvæðis 2011.	40

1. Inngangur

Löng hefð er fyrir því að skrifa ársskýrslu fyrir Jökulsárgljúfur. Jafnvel þótt Vatnajökulsþjóðgarður sé nú á fjórða starfsári hefur ekki verið skrifuð skýrsla fyrir allt norðursvæðið fyrr. Árið 2010 var í raun fyrsta árið sem rekstur alls svæðisins var í höndum þjóðgarðsvarðar norðursvæðis með starfsstöð í Ásbyrgi. Í fyrsta skipti frá stofnun Vatnajökulsþjóðgarðs birtist hér heildstæð skýrsla um allt svæðið.

2. Samantekt

Tvennt setti sérstaklega mark á starfsárið 2010; gerð Stjórnunar- og verndaráætlunar og yfirtaka þjóðgarðsvarðar á umsjón hálendishluta norðursvæðis sem áður var í bráðabirgðausmjón þjóðgarðsvarðar á austursvæði. Til að mæta þessu aukna álagi var ráðinn hálendisfulltrúi þjóðgarðsvarðar með starfsstöð í Mývatnssveit.

2.1. Starfsemin almennt

Þegar á heildina er lítið gekk reksturinn vel, því nauðsynlegasta var sinnt og engin stóráföll dundu yfir. Ekki var skorið niður í rekstri á milli ára á norðursvæði, en hafa ber í huga að yfir 2.000 km² svæði á hálendinu (utan jökuls) bættust við þá 125 km² í Jökulsárgljúfrum og 220 km² í Herðubreiðalindum og Öskju sem norðursvæðið hafði umsjón með. Minniháttar aukning varð á rekstrarkostnaði og fólst hún að mestu í ráðningu hálendisfulltrúa þjóðgarðsvarðar, en án hans væri varla hægt að kalla hálendishluta norðursvæðis réttnefndan þjóðgarð. Þrátt fyrir að fjármagn hafi verið naumt skammtað var reksturinn nokkurn veginn innan fjárheimilda. Ef ekki væri um kreppuástand að ræða nú um stundir væri þetta fjársveldi engan veginn réttlætanlegt.

Gestafjöldi stóð nokkurn veginn í stað á milli ára, en aukning varð á gistináttafjölda í Jökulsárgljúfrum og þar með sértekjum svæðisins. Á árinu var fjöldi ferðamanna talinn skipulega á helstu ferðamannastöðum í Jökulsárgljúfrum.

Rekstur tjaldsvæðanna í Vesturdal og Ásbyrgi gekk vel en upp komu vandamál með vatnsveitur á báðum stöðum. Fyrir liggur að nokkrar úrbætur eru nauðsynlegar á báðum stöðum. Farið var fram á það við Orkuveitu Húsavíkur að hún tæki yfir Ásveitu en var hafnað að svo stöddu eftir nokkuð ítarlega könnun af hálfu Orkuveitunnar.

Starfsmenn norðursvæðis eiga í miklum samskiptum við einstaklinga, stofnanir og fyrirtæki. Í langflestum tilvikum ganga þessi samskipti snurðulaust fyrir sig og eru báðum aðilum til sóma. Undantekningar eru þó á þessari reglu og þurfa starfsmenn þjóðgarðsins í fáum tilfellum að eiga samskipti við aðila undir neikvæðum formerkjum. Á þetta sérstaklega við um utanvegaakstur sem er mikið vandamál á hálendinu. Einnig verður að viðurkennast að samráð skorti við útfærslu framkvæmda á gamla vegi mill Vesturdals og Dettifoss og olli það togstreitu milli Vegagerðar og þjóðgarðs, þar sem þjóðgarðsvörður taldi Vegagerðina ekki taka nægt tillit til hagsmuna ferðamennsku á svæðinu. Önnur samskipti við Vegagerðina voru til fyrirmyndar.

Átak var gert í utanvegaakstursmálum á hálendinu, með áherslu á Gæsavatnaleið. Gripið var til fjölþættra aðgerða sem þegar hafa skilað árangri. Svo virðist sem þorri utanvegaaksturs eigi sér stað vegna vanþekkingar, óskýrra slóða og rangra GPS ferla frekar en að um sé að ræða einbeittan brotavilja. Í baráttunni við utanvegaakstur er fræðslan í víðum skilningi mikilvægust. Hinsvegar vantar landverði sárlega tæki til að bregðast við aðilum sem sýna brotavilja. Kærufærlíð er tímafrekt og kostnaðarsamt, og þegar skorið hefur verið niður hjá lögreglu og sýslumönnum standa landverðir og þjóðgarðsverðir með lítið í höndunum til þess að fylgja málum eftir. Það bráðvantar því ný úrræði í þessum málum, og hafa komið upp þær hugmyndir að landverðir fái ígildi stöðumælavarða og geti skrifað út lægri sektir við minni brotum.

Eitt af meginmarkmiðum í rekstri þjóðgarða er að fræða gesti þeirra. Óhætt er að segja að frekar illa hafi verið staðið að þeim málum hér á landi í gegnum tíðina: Fjármunir og fagþekking af skornum skammti. Þjóðgarðurinn í Jökulsárgljúfrum var fyrrum þó einna fremstur í flokki í þessum málum á landinu. Afar jákvætt er að þrátt fyrir kreppu hefur Vatnajökulsþjóðgarði tekist að byggja ofan á það góða starf sem áður var unnið og aukið framboð af fræðslu lítilliga. Aðgerðir sem gripið hefur verið til hafa einnig aukið þátttöku gesta og í fyrsta skipti var boðið upp á fræðslu á hálendinu með reglubundnum hætti. Ánægjulegt er frá að

segja að í sumar tóku alls 1.930 gestir þátt í skipulagðri fræðsludagskrá á norðursvæði. Samt sem áður er fræðslan eitthvað sem við sinnum af veikum mætti og góðum vilja og er því ekki sambærileg við það sem best gerist í heiminum í dag.

Árið 2010 var, þegar öllu er til skila haldið, gott ár í rekstri norðursvæðis Vatnajökulspjóðgarðs. Frábært starfsfólk er lykillinn að þeim árangri.

2.2. Framkvæmdir

Engin sérstök framkvæmdaáætlun var gerð fyrir norðursvæðið 2010. Stjórn þjóðgarðsins virðist hafa kosið að halda forgangsröðun framkvæmda hjá sér og hafa þjóðgarðsverðir lítið um það að segja. Fé til framkvæmda kom úr sameiginlegum potti þjóðgarðsins alls og var ekki skilgreint í upphafi árs hve mikið það skyldi vera. Lítið var framkvæmt á norðursvæði og er helst að nefna að nokkru var varið í skilti og hafinn var undirbúningur uppbyggingar á þjónustusvæði við Dettifoss að vestan. Enn er ýmsu ólokið við Gljúfrastofu, þar veigamest er bílastæðið, sem er alldýr framkvæmd. Mikilvægt er að klára framkvæmdir við Gljúfrastofu. Án þess fær framkvæmdin ekki sinn endalega svip eða þjóðgarðurinn jákvæðari ímynd.

3. Starfsmenn

3.1. Heilsársstarfsmenn

Heilsársstarfsmenn á norðursvæði voru tveir í byrjun árs 2010, Hjörleifur Finnsson þjóðgarðsvörður og Helga Árnadóttir aðstoðarmaður. Ný heilsársstaða hálendisfulltrúa norðursvæðis var auglýst um vorið og réðst til starfans Jóhanna Katrín Þórhallsdóttir. Hún hóf störf 15. maí með starfsstöð í Mývatnssveit. Heilsársfólk gengur í öll störf, sumar sem vetur, allt eftir því hvernig verkefna- og starfsmannastaða er. Í Jökulsárgljúfrum er í mörg horn að líta sem snúa að umsjón svæðis. Rekstur Gljúfrastofu er stór þáttur af vinnu heilsársstarfsmanna yfir sumarið, ekki síður en rekstur tjaldsvæða, umsjón með landvörðum, verkamönnum og sjálfbóðaliðum, eftirlit gönguleiða og umsjón með svæðinu í heild. Þjóðgarðsvörður og aðstoðarmaður hans eru því mjög bundnir yfir daglegum rekstri í Jökulsárgljúfrum og eiga erfitt með að komast frá til annara verka. Þetta er afar bagalegt fyrir þjóðgarðsvörð, þar sem hann getur illa sinnt hlutverki sínu á hálendinu fyrir vikið. Þrátt fyrir að hin nýja staða hálendisfulltrúa breyti mjög miklu getur það ekki verið hlutverk hans að taka mikilvægar ákvarðanir einn. Þjóðgarðsvörður verður í framtíðinni að komast frá daglegu amstri í Jökulsárgljúfrum til þess að fá yfirsýn yfir starfsemina á hálendinu. Það er því orðið mjög aðkallandi að ráða annan heilsársstarfsmann með starfsstöð í Gljúfrastofu sem losar þjóðgarðsvörð undan daglegu amstri.

3.2. Sumarstarfsmenn

Sumarstarfsmenn á norðursvæði voru 21 árið 2010, þar af 6 á hálendinu, samtals 197 vinnuvikur (rúmlega 53 á hálendi) sem er fjölgun um 7 vinnuvikur frá árinu 2009. Að auki var ráðinn inn einn verkamaður í Jökulsárgljúfur í samstarfi við Vinnumálastofnun í 9 vikur. Sjá töflu 1.

Mynd 1. Hluti af starfsfólki Jökulsárgljúfra sumarið 2010.

Tafla 1: Starfsmenn, tímabil og starfsreynsla á norðursvæði 2010.

Starfsmaður	Tímabil	Starfshlutfall	Starfsreynsla	Staða	Staðsetning
Anna Gunnarsdóttir	1. júní til 31. ágúst	90%	1. sumarið	Móttaka	Gljúfrastofa
Árdís Hrönn Jónsdóttir	14. júní - 10. ágúst	100%	6. sumarið	Verkamaður	Jökulsárgljúfur
Árni Björn Arnason	7. júní til 31. ágúst	100%	1. sumarið	Landvörður	Jökulsárgljúfur
Ása Hilmarsdóttir	26. júní - 15. ágúst	100%	2. sumarið	Landvörður	Ódádahraun
Björg Guðmundsdóttir	1. júní - 22. ágúst	50%	3. sumarið ^{*1}	Ræstingar	Ásbyrgi
Björgvin Matthíasson	14. júní - 13. ágúst	100%	1. sumarið	Verkamaður ^{*2}	Jökulsárgljúfur
Hildur Aðalbjörg Ingadóttir	2. júlí - 1. sept.	100%	3. sumarið	Landvörður	Ódádahraun
Hjalti Hrafn Hafþórsson	8. júlí - 25. ágúst	100%	1. sumarið	Landvörður án réttinda	Ódádahraun
Hrönn Guðmundsdóttir	17. júní - 23. sept	100%	6. sumarið ^{*3}	Yfirlandvörður án réttinda	Ódádahraun
Hulda Rós Bjarnadóttir	31. maí - 20. ágúst	100%	2. sumarið	Landvörður án réttinda	Jökulsárgljúfur
Jóna Óladóttir	31. maí - 10. ágúst	100%	18. sumarið	Landvörður	Jökulsárgljúfur
Magnea Dröfn Hlynsdóttir	7. júní til 31. ágúst	100%	3. sumarið	Verkamaður	Jökulsárgljúfur
Patricia Huld Ryan	21. júní - 31. ágúst	100%	1. sumarið	Landvörður	Jökulsárgljúfur
Ragnheiður Jóna Grétarsdóttir	17. júní - 23. ágúst	100%	2. sumarið	Landvörður	Ódádahraun
Rakel D. Magnúsdóttir	1. júní til 31. ágúst	90%	1. sumarið	Móttaka	Gljúfrastofa
Sigrún Sigurjónsdóttir	7. júní til 13. sept.	100%	2. sumarið ^{*4}	Landvörður	Jökulsárgljúfur
Snædis Laufey Bjarnadóttir	4. júní - 21. ágúst	100%	3. sumarið	Yfirlandvörður	Vesturdal
Stefanía Eir Vignisdóttir	2. júlí - 27. ágúst 1. apríl - 7.	100%	2. sumarið	Landvörður	Ódádahraun
Stefán Viðar Sigtryggsson	október	100%	3. sumarið	Landvörður	Jökulsárgljúfur
Susanne Claudia Möckel	21. júní - 16. ágúst	100%	1. sumarið	Landvörður	Jökulsárgljúfur
Svala Rut Stefánsdóttir	1. júní - 22. ágúst	100%	1. sumarið	Ræstingar	Ásbyrgi

^{*1} Hafði áður unnið við afleysingar

^{*2} Vinnumálastofnun

^{*3} Þar af 3 sumur í Jökulsárgljúfrum (1 sem verkamaður, 2 sem landvörður).

^{*4} Verkamaður 2009

Lítill breyting var á vinnuskipulagi, fjölda vinnuvikna og starfsmanna í Jökulsárgljúfrum frá fyrra sumri. Sjö nýir starfsmenn komu til starfa, 3 landverðir, 2 verkamenn og 2 í gestamóttöku Gljúfrastofu. Allir landverðir í Jökulsárgljúfrum 2010 nema einn voru með landvarðaréttindi sem er hærra hlutfall en 2009, en þá voru 3 réttindalausir. Landverðir sem sótt hafa landvarðanámskeið eru almennt betur í stakk búnir til að sjá um fræðslu og náttúrutúlkun og æskilegt er að allir landverðir hafi sótt námskeiðið. Allir starfsmenn stóðu sig hins vegar mjög vel, í fræðslu og öðrum verkum og góður starfsandi var í hópnum.

Á hálendi kom einn nýr landvörður til starfa og höfðu fjórir af sex landvarðaréttindi. Fjöldi vinnuvikna á hálendi var fjölgað, þannig að viðverutími landvarða á hálendinu var lengdur um 2 vikur, frá því að vera til 8. september árið 2009 yfir í 24. september þetta árið. Tíðin að hausti var óvenjuleg miðað við síðustu ár, þar sem töluvert snjóaði uppúr miðjum september. Það kom niður á fjölda ferðamanna, en símhringingar gáfu til kynna fyrirætlaðar ferðir fólks á svæðið. Ferðapjónustuaðilar voru ánægðir með lengdan viðverutíma og er líklegt að hann spyrjist fljótt út og í kjölfarið lengist ferðamannatíminn á hálendinu ef fram verður haldið.

Vinnufyrirkomulag í Jökulsárgljúfrum var að mestu leyti svipað og í fyrra. Heilsársstarfsmenn sáu um uppgjör og vörslu fjármuna. Kvöldvaktir voru stytta frá því í fyrra og voru til kl. 22.00 alla daga. Þetta kemur ekki að

sök þegar ekki er mikill fjöldi á tjaldsvæðinu en um stórar helgar er þetta ekki gott fyrirkomulag. Vaktirnar í Vesturdal voru með svipuðu sniði og 2009. Helsta breytingin var að á fræðslutímabili (21. júní-15. ágúst) var móttakan lokað frá 13.00 til 16.00, á meðan fræðsluganga fór fram. Þetta skilaði betri vinnutilhögun og nýtingu á vöktum án þess að koma tilfinnanlega niður á upplýsingagjöf til ferðamanna því það hefur sýnt sig í gegnum árin að tímabilið eftir hádegi er rólegasti tími dagsins á skrifstofu í Vesturdal.

Vinnufyrirkomulagi á hálendi var breytt með því að koma á skilgreindum vöktum. Yfir háannatímann voru í Herðubreiðarlindum tvær vaktir en í Drekgili og Öskju gengið út frá tveimur að lágmarki en þriðju bætt við þegar þriðji landvörður var á svæðinu (náðist ekki alltaf vegna fjölda frídaga landvarða). Almenn ánægja var á meðal landvarða með skilgreint vaktaskipulag og það til þess fallið að skerpa mjög á línunum í landvörslunni.

Landverðir héldu verkbókhald, sem að hausti var notað til uppgjörs á kostnaði í tengslum við samstarf VJP og FFA (Ferðafélag Akureyrar) um land- og skálavörslu í Ódáðahrauni.

Fjöldi vinnuvika sumarið 2010 var í lágmarki til að halda uppi þjónustu og starfsemi. Fyrir liggur að fjölga þarf starfsmönnum verulega á næstu árum til að halda þessu lágmarki. Kemur þar aðallega tvennt til: Dettifossvegur með tilheyrandi aukinni umferð um Jökulsárgljúfur og svo hálendissvæðin með endalausum nýjum verkefnum.

Mynd 2. Landvörður á spjalli við tjaldgesti í Herðubreiðarlindum. Upptýppingar í bakgrunni.

Markmið fyrir 2010:

- Stefnt að meiri viðveru við Dettifoss beggja vegna ár svo og við Hljóðakletta. *Náðist ekki.*
- Að ráða tvo starfsmenn sem skipta með sér vöktum í Gljúfrastofu. *Náðist.*
- Koma á vaktaskipulagi í Herðubreiðarlindum og Öskju. *Náðist.*
- Hanna verkbókhald til skráningar vinnutíma landvarða í Herðurbr.lindum og Öskju. *Náðist.*

Markmið fyrir 2011:

- Stefnt að meiri viðveru við Dettifoss beggja vegna ár svo og við Hljóðakletta.
- Skipuleggja vaktir í Jökulsárgljúfrum þannig að hægt sé að kalla út auka starfsmenn á annasömum helgum.
- Efla eftirlitsþátt í landvörslu á hálendi.

3.3. Sjálfbóðaliðar

Sjálfbóðaliðar frá Umhverfisstofnun unnu að ýmsum verkefnum á norðursvæði í sumar. Helstu verkefni voru eftirfarandi:

Jökulsárgljúfur:

- Undirbúningur og frágangur á tjaldsvæði vor og haust. Hjálp við að setja út og ganga frá áningaborðum, ruslagrindum o.fl. Án þessa vinnuframlags þyrfti að fjölga um einn starfsmann í maí og september.
- Sjálfbóðaliðar aðstoðuðu við grisjun á tjaldsvæði og grisjun meðfram vegi inn í botn Ásbyrgis.

- Unnið var að lagfæringum á göngustíg á Eyjunni í Ásbyrgi, stígurinn sléttaður eins og hægt var og mestu fyrirstöður fjarlægðar til að koma honum niður um erfiðleikagráðu.
- Ný príla var sett upp á stígunum milli Klappa og Kúahvamms.
- Nýr stígur var lagður niður á eyrina að Karli og Kerlingu.
- Ómerktur stígur, sem lá niður af nyrsta Rauðhólum var afmáður eins og hægt var. Einnig var stígur sunnan megin, upp á hæsta Rauðhólinn afmáður og settar kaðlagirðingar og merkingar um lokun.
- Við syðsta Rauðhólinn, við mörk Hljóðakletta, var byrjað að lagfæra stíginn og hann færður til á kafla. Vinna þarf áfram í þessu verki næsta sumar.
- Nýir útsýnispallar voru lagðir úr grjóti við Dettifoss að vestan.
- Stígur að Selfossi, austanverðum, var lagaður, afmarkaður betur og borið í hann.

Hálendi:

- Átak gegn akstri utan vega á Gæsavatnaleið. Leifðir afmarkaður og gömul för afmáð.

Starfsmenn Umhverfisstofnunar, þeir Chas Goemans og Þorsteinn Hymer undirbjuggu og skipulögðu vinnu sjálfbóðaliðanna í samvinnu við heilsársstarfsmenn þjóðgarðsins en verkstjórar úr röðum sjálfbóðaliða sáu um daglega verkstjórn í samvinnu við þjóðgarðsvörð. Í heildina voru unnar um 70 starfsvikur sjálfbóðaliða á norðursvæði árið 2010.

Mynd 3. Sjálfbóðaliðar vinna við útsýnispall við Dettifoss

Sjálfbóðaliðar vinna ómetanlegt starf innan þjóðgarðsins. Hrósa ber Umhverfisstofnun fyrir það hvernig hún hefur staðið að uppbyggingu þess. Þar er mest um verð sú að vestan.

Þekking og þjálfun sem sjálfbóðaliðarnir frá UST

njóta. Hóparnir afkasta gegnumsneitt miklu, gæðin á vinnunni góð og hóparnir sjálfstæðir. Í raun kemst þjóðgarðurinn ekki af án þessa starfs. Aðbúnaður sjálfbóðaliðanna er þó ekki eins og best verður á kosið. Að mestu leyti búa þeir í tjaldbúðum yfir sumarið. Þegar þetta er skrifað er í athugun hjá UST hvort íbúðarhúsið Birkiland gæti hentað sjálfbóðaliðum.

Markmið fyrir 2010:

- Að marka stefnu varðandi húsnaðismál sjálfbóðaliða á staðnum í samráði við UST. *Náðist ekki.*
- Að móta stefnu varðandi starfsþjálfun og sjálfbóðaliðastörf. *Náðist ekki*

Markmið fyrir 2011:

- Sömu og fyrir 2010.
- Að lengja úthöld sjálfbóðaliða á hálendinu vegna mikils tíma sem fer í ferðir.

3.4. Símenntun – Ráðstefnur – Fundir

Heilsársstarfsmenn sóttu eftirfarandi námskeið og ráðstefnur á árinu 2010.

- Þjóðgarðsvörður sótti landvarðanámskeið í febrúar og mars.
- Aðstoðarmaður fór á vinnuvélanámskeið í mars og fékk vinnuvélaréttindi í maí.

- Aðstoðarmaður og hálendisfulltrúi sóttu eins og háls dags námskeið í Skaftafelli í maí í tengslum við þátttöku Vatnajökulspjóðgarðs í vöktunarverkefninu Sóleyju (sjá nánar kafla 6.2.1. um rannsóknir).
- Aðstoðarmaður fór ásamt einum starfsmanni úr Gljúfrastofu á háls dags námskeið fyrir starfsmenn upplýsingamiðstöðva, haldið á vegum Ferðamálstofu 8. júní á Hótel Loftleiðum, Reykjavík.
- Aðstoðarmaður sótti ráðasmiðju um Fræðandi Ferðapjónustu sem haldin var á Kiðagili í Bárðardal, 20. - 22. september.
- Þjóðgarðsvörður fór á NEED ráðstefnu á Írlandi, 11. - 15. október.
- Aðstoðarmaður og hálendisfulltrúi sóttu málþing og vinnustofu um þjóðgarðastjórnun, haldið á Héraði 11. – 14. október.

Fundir á árinu 2010:

Starfsmenn sóttu ýmsa fundi á árinu. Helstu fundir voru í tengslum við Stjórnunar- og verndaráætlun, Dettifossveg, svæðisráð, samstarf við FFA, undirbúning að stofnun Fálkaseturs, Veiðifélag Litluárvatna, Safnaþing og NEED verkefnið auk funda eða málþinga um ýmis ferðamál, náttúruvernd og önnur verkefni innan sem utan stofnunar.

Sameiginlegir fundir þjóðgarðsvarða og framkvæmdastjóra voru haldnir fjórum sinnum, og telur þjóðgarðsvörður að fjölga mætti þeim og þá mögulega í formi símafunda. Fyrsti vinnufundur allra heilsársstarfsmanna þjóðgarðsins var haldinn í byrjun nóvember í Gljúfrastofu. Einróma ánægja var meðal starfsmanna með fundinn og ákvörðun tekin um að halda fasta haust-og vorfundi allra starfsmanna.

Mynd 4. Frá vinnufundi heilsársstarfsmanna í nóvember.

Markmið 2010:

- Að starfsmönnum gefist kostur á að sækja þá starfstengdu fundi, ráðstefnur og námskeið sem nauðsynleg eru fyrir faglegan rekstur. *Náðist að hluta*

Markmið 2011:

- Sömu og 2010

4. Svæðisráð

Í svæðisráði fyrir norðursvæði Vatnajökulspjóðgarðs sátu fyrrihluta árs 2010: Ingólfur Ásgeir Jóhannesson fyrir umhverfisverndarsamtök á Norðurlandi, Ingvar Þóroddsson fyrir samtök útivistarfélaga, Böðvar Pétursson formaður frá Skútustaðahreppi, Friðrika Sigurgeirsdóttir frá Þingeyjarsveit, Katrín Eymundsdóttir varaformaður frá Norðurþingi. Á vormánuðum tilnefndu Ferðamálasamtök Norðausturlands loks fulltrúa sinn Stefán Tryggvason og eftir sveitastjórnarkosningar tók Soffía Helgadóttir sæti Katrínar Eymundsdóttur fyrir Norðurþing. Þá var Friðrika einnig kosin varaformaður ráðsins.

Svæðisráð fundaði formlega fjórum sinnum á árinu og kom fjöldi mála til umræðu og afgreiðslu. Þar fyrir utan voru haldnir fjölmargir vinnufundir vegna vinnu við Stjórnunar- og verndaráætlun. Fundargerðir ráðsins eru tiltækar á heimasíðu Vatnajökulspjóðgarðs, www.vjp.is.

5. Verndaráætlun, skipulag og mannvirki

5.1. Stjórnunar- og verndaráætlun

Verndaráætlun fyrir Þjóðgarðinn í Jökulsárgljúfrum leit dagsins ljós 1997. Unnið var eftir henni þar til Vatnajökulspjóðgarður var stofnaður í júní 2008 og umfangsmikil vinna var hafin við gerð Stjórnunar- og verndaráætlunar¹ Vatnajökulspjóðgarðs. Skv. lögum um Vatnajökulspjóðgarð bar svæðisráðum skylda til að skila inn tillögum að verndaráætlunum, hverju fyrir sitt svæði, eigi síðar en 18 mánuðum eftir stofnun garðsins. Svæðisráð fól Náttúrustofu Norðausturlands (NNA) að hafa umsjón með verkinu og skilaði það tillögu sinni til stjórnar í lok janúar 2010. Þá hóf stjórn Vatnajökulspjóðgarðs vinnu sína við að samræma tillögurnar fjórar í eina heildstæða tillögu og fékk í því máli til liðs við sig ráðgjafafyrirtækið Alta. Tillaga stjórnar var auglýst til athugasemda í júní. Eftir að tillit hafði verið tekið til þeirra sendi stjórn í september tillögu sína til Umhverfissráðherra, sem staðfesti hana í febrúar 2011. Undirbúningur að framfylgni tillagna verndaráætlunar er þegar hafinn.

Markmið 2010:

- Hefja vinnu við framfylgni nýrrar verndaráætlunar. *Náðist að hluta.*

Markmið 2011:

- Framfylgja nýrri verndaráætlun.

5.2. Skipulag

Verndaráætlun er í raun víðtæk skipulagsáætlun enda gengur hún í gegnum svipað athugasemda- og samráðsferli og aðalskipulag sveitarfélaga. Skipulagsvaldið liggur hjá þjóðgarðinum sjálfum, skv. lögum um Vatnajökulspjóðgarð. Í verndaráætluninni sem gilda mun í mesta lagi í 10 ár er gerð grein fyrir því hvar skuli deiliskipuleggja á tímabilinu. Ennfremur er gert ráð fyrir að deiliskipulagt verði, eða deiliskipulag endurskoðað, á eftirtöldum stöðum á norðursvæði:

- Dettifoss að vestan
- Mynni Ásbyrgis, Ás og Ástjörn
- Langvatnshöfði og Vesturdalur
- Ytra-Þórunnarfjall
- Dreki
- Vikraborgir í Öskju
- Vegamót norðan Gjallanda
- Gæsavötn

Þegar er hafin vinna við gerð deiliskipulags við Dettifoss að vestan enda framkvæmdir þar vegna nýrra salerna orðnar afar áriðandi. Ljóst er að mikil vinna bíður í gerð deiliskipulaga í þjóðgarðinum.

5.3. Mannvirki

Hús standa á nokkrum stöðum í þjóðgarðinum og eru í eign ýmissa aðila. Í Ási og Ásbyrgi eru í eigu ríkisins þrjú íbúðarhús, hlaða, fjárhús, vélaskemma og gestastofa, auk þriggja salernishúsa á tjaldsvæði og í botni Ásbyrgis. Jafnframt eru í eigu ríkisins eitt íbúðarhús í Vesturdal og tvö salernishús, eitt þurrsalerni í Hljóðaklettum, annað í Hólm Tungum og hið þriðja við Dettifoss. Á hálendinu er að finna skála í eigu félagasamtaka, stofnana og einkaaðila. Flest þeirra eru í eigu Ferðafélags Akureyrar (FFA) við Drekgil. Í verndaráætlun eru engar ákveðnar leiðir skilgreindar um það hvernig tryggja skuli aðgengi almennings að

¹ Við umfjöllun um Stjórnunar- og verndaráætlun Vatnajökulspjóðgarðs verður hér eftir notast við heitið „verndaráætlun“ til styttingar.

mannvirkjum á svæðinu né hugmyndir um hvernig skuli staðið að byggingu nýrra. Aðeins er um almennt orðalag að ræða sem engar leiðbeiningar gefur þjóðgarðsvörðum hvernig málum skuli háttað. Það býður því þjóðgarðsyfirvalda að skilgreina reglur til framtíðar.

6. Rannsóknir

Mikilvægt er að þjóðgarðurinn hafi yfirsýn yfir þær rannsóknir sem unnar eru innan svæðanna, viti af fólki á ferðinni í þeim erindagjörðum og fái afhentar niðurstöður rannsókna. Framan af var ferli rannsóknarleyfa óskýrt og eftirfylgnin sundurlaus, sérstaklega á hálendinu. Ferlið hefur nú verið skilgreint af Vatnajökulspjóðgarði. Í sumar var rætt við þá sem störfuðu að rannsóknum og ferlið kynnt. Að neðan eru taldar upp þær rannsóknir sem framkvæmdar voru á norðursvæði á árinu. Nánari upplýsingar um verkefni má finna í viðauka IV um leyfisveitingar.

Í tengslum við ráðstefnu um þjóðgarðastjórnun í október hófst umræða um samstarf Háskóla Íslands og Vatnajökulspjóðgarðs varðandi rannsóknir. Unnið er að því að koma á formlegu samstarfi. Í því sambandi er gert ráð fyrir að Vatnajökulspjóðgarður skilgreini þörf á rannsóknum og leggi mögulega til gistiaðstöðu eða aðstoðarleiðbeinendur, en nemendur Háskóla Íslands á ólíkum námsstigum taki að sér rannsóknarvinnuna og skili niðurstöðum til þjóðgarðsins.

6.1. Ferðamennska

Í lok júlí voru settir upp teljarar við helstu áningarstaði í Jökulsárgljúfrum, í samstarfi við Rögnvald Ólafsson hjá Háskóla Íslands. Þrír bílateljarar voru settir upp; á veginum inn í Ásbyrgi og á afleggjara að Dettifossi að austan og að vestan. Tveir gönguteljarar voru settir upp, einn við upphaf göngustígs að Botnstjörn í Ásbyrgi og einn á göngustíg í Hljóðaklettum. Niðurstöður talninga við Dettifoss má sjá í kafla 11.3.4.

Engar rannsóknir voru unnar á ferðamennsku í Ódáðahrauni. Þær eru aftur á móti mjög þarfar og þar brýnust greining á umferð ferðafólks í formi talninga á gangandi fólki og bílum.

6.2. Lífríki

6.2.1. Sóley – vöktun á blómgunartíma

Verkefnið er skipulagt af Líffræðistofnun Háskóla Íslands og unnið í samvinnu við Samtök sveitarfélaga og Landgræðslu ríkisins. Markmið verkefnisins er að rannsaka langtímaáhrif loftslagsbreytinga á plöntur og gróður á Íslandi. Það felur meðal annars í sér athuganir á breytingu blómgunartíma á landsvísu. Á norðursvæði fóru þessar athuganir fram í Ásbyrgi (lambagras og holtasóley), Herðubreiðarlindum (lambagras og músareyra) og Drekgili (lambagras) og var blómgunarstig tuttugu einstaklinga af hverri tegund, á hverju svæði, skráð tvisvar í viku. Í Herðubreiðarlindum og Drekgili sáu landverðir um vöktunina. Í Ásbyrgi sá aðstoðarmaður um þá vinnu, en stefnt er að frekari þátttöku landvarða í vöktuninni.

Mynd 5. Landverðir í Drekgili vakta blómgunartíma lambagras í rannsóknarverkefninu "Sóley".

6.2.2. Fyll í Ásbyrgi

Náttúrustofa Norðausturlands vaktar fýlinn með því að telja virk hreiðurstæði í Ásbyrgi. Talningar hafa farið fram árlega frá árinu 2007. Náttúrustofan fyrirhugar að birta grein um fýlatalningar í fuglatímaritinu Blika á árinu 2011.

6.2.3. Fiðrildavöktun í Ási

Þetta var fjórða árið í röð sem fiðrildavöktunin fór fram. Náttúrustofa Norðausturlands sér um vöktunina, en starfsmenn þjóðgarðsins sjá um að tæma gildirur vikulega. Frumniðurstöður má sjá í kafla 7.4. Umsjónarmaður talninganna fyrir hönd Náttúrustofunnar sá um fræðslugöngu í byrjun ágúst þar sem þemað voru fiðrildi og rannsóknir á þeim.

6.3. Jarðfræði

6.3.1. GPS mælingar umhverfis Öskju, Upptýppinga og Álftadalsdyngju

Unnið af Jarðvísindastofnun HÍ, árlegar mælingar sem hófust 2005.

6.3.2. Jarðskjálftamælingar, rannsóknir á þrálátri smáskjálftavirkni í eldstöðvunum í Ódáðahrauni.

Unnið af Jarðvísindastofnun HÍ og University of Cambridge, árlegar mælingar sem hafa staðið yfir frá árinu 2005.

6.3.3. Þyngdarmælingar við Öskju

Unnar af Open University, Bretlandi í samvinnu við Jarðvísindastofnun HÍ. Mælingar sem hafa staðið yfir frá árinu 1985.

6.3.4. Sprungusveimar Norðurgosbeltisins, kortlagning á sprungum

Jarðvísindastofnun HÍ, doktorsverkefni.

6.3.5. Kortlagning á móbergi í austurhlíðum Öskju

University of Pittsburgh BNA í samvinnu við Jarðvísindastofnun HÍ, doktorsverkefni.

6.4. Saga, fornleifar og örnefni

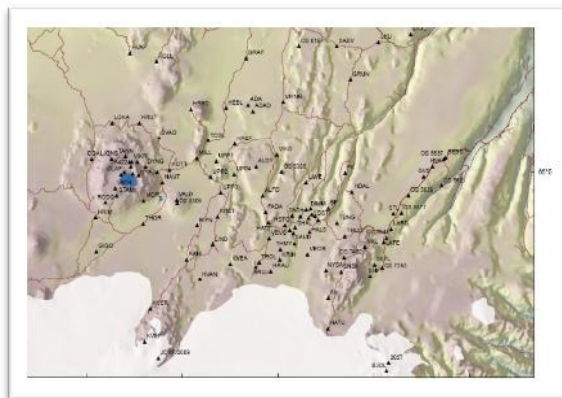
Ekkert var unnið í þessum málum af hendi starfsmanna þjóðgarðsins, hvorki í Jökulsárgljúfrum né á hálendi, en stefnumarkandi þættir voru unnir í verndaráætlun, og er því stefnan í einstökum málum almennt skýrari en var.

Markmið fyrir 2010:

- Að hefja skráningu og GPS mælingu örnefna í þjóðgarðinum. *Náðist ekki.*
- Að fá ráðgjöf Fornleifaverndar um verndun og viðhald menningarminja. *Náðist ekki.*

Markmið 2011:

- Sömu og 2010.
- Að allir sem starfa að rannsóknum á norðursvæði hafi skriflegt rannsóknarleyfi.
- Að skýra frekar ákvæði leyfisveitinga er varða m.a. merkingar á bílum, skil á kortagögnum vegna staðsetninga mælinga/sýnatöku og rakstur á þeim stöðum sem ekið er út fyrir slóða.

Mynd 6. Staðsetning GPS mælistöðva í kringum Öskju. Mynd: Jarðvísindastofnun HÍ.

- Að greina þörf á rannsóknum á svæðinu.
- Styðja við auknar rannsóknir Háskóla Íslands á svæðinu.
- Að hefja talningar ferðamanna í Ódáðahrauni.

7. Náttúrufar

7.1. Veður

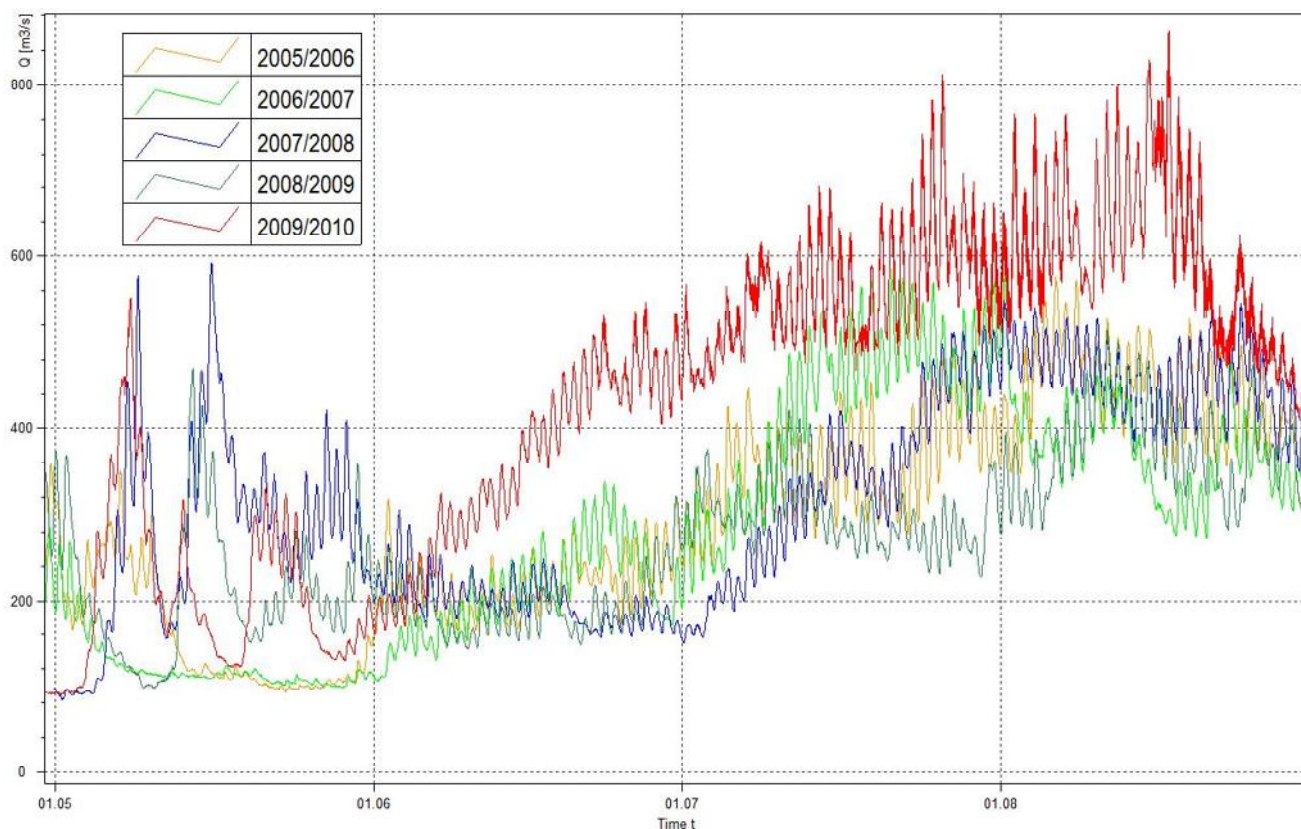
Fyrstu þrír mánuðir ársins voru snjóléttir og hlýir miðað við undanfarin ár. Í febrúar var t.d. hægt að ganga flesta stíga í Ásbyrgi. Eina stórhrið vetrarins kom um páskana, í byrjun apríl. Það voraði ágætlega og í byrjun maí voru margir, hlýir og bjartir dagar, þó svo að borið hafi á norðanhraglanda af og til. Júnímánuður í Ásbyrgi var sólríkur, hlýr og þurr. Rigningartíð í byrjun júlímánaðar var því kærkomin, þó svo að lengd tímabilsins hafi verið umdeilanleg. Seinnihluti júlí var síðan sólríkur, enda fór svo að helgin fyrir verslunarmannahelgi var fjölmennasta helgi sumarsins á tjaldsvæðum Gljúfra. Í ágúst mánuði viðraði ágætlega til útiveru og berjatínslu. September heilsaði svo með einmunablíðu og hátt í 20° hita suma dagana. Þó svo að hitastigið hafi ekki haldist svo hátt út allan mánuðinn, var tíðin góð allt fram í byrjun október. Eftir miðjan október fór að kólna og veturkonungur sótti svæðið heim. Snjór, hálka og frost voru ríkjandi síðustu vikur ársins.

Á hálendinu var vorið snjólétt og sumarið hlýtt og sólríkt. Haustið heilsaði með kulda og snjóaði á hálendinu 14. september. Þrátt fyrir að þann snjó hafi tekið upp, snjóaði á ný í október og hélst hann vel. Ófært varð að Dettifossi vestan í nóvember vegna snjóá og var svo út árið (vegur ekki í þjónustu, sjá kafla 10.1).

7.2. Jarðfræði og vatnafar

Rennsli Jökulsár á Fjöllum við Grímsstaði var nærri meðallagi þar til í júní þegar jökulbráð hófst. Eldgos í Eyjafjallajökli setti mark sitt á rennslið svo um munaði, með ösku sem féll á Vatnajökul allt austur að Kverkfjöllum. Askan hafði mikil áhrif á bráð, þó svo að um sé að ræða svo þunna dreif að leikmenn greina hana vart. Við öskuna bættist hagstætt veðurfar til bráðnunar - hlýindi og sólríkja. Rennslið fór langt fram úr meðallagi en þegar mest var náði það tæpum 840 m³/s. Þá var vatnsmagnið sem rann fram í júní, júlí og ágúst 1,4 km³ meira en á sama tíma í meðalári. Það svarar til umframbráðnunar sem nemur 1,2 m þykks íss yfir allt vatnasvið árinna á jökli, en heildarbráðnun íssins á tímabilinu nemur 2 m. Umframbráðnunin samsvarar 3/4 af rými Háslóns (heimild: Snorri Zóphóníasson). Á mynd 7 má sjá samanburð við fjögur síðustu vatnaár (1. sept-31. ágúst). Síðustu toppar voru árið 2005 og þá í kjölfar Grímsvatnagoss (nóvember 2004).

Mikið vatnsmagn Jökulsár hafði áhrif á vegi við Herðubreiðarlindir og Flæður í sumar líkt og lesa má um í kafla 10.2. Starfsmenn í Jökulsárgljúfrum tóku einnig greinilega eftir hækkandi vatnsyfirborði í ánni.

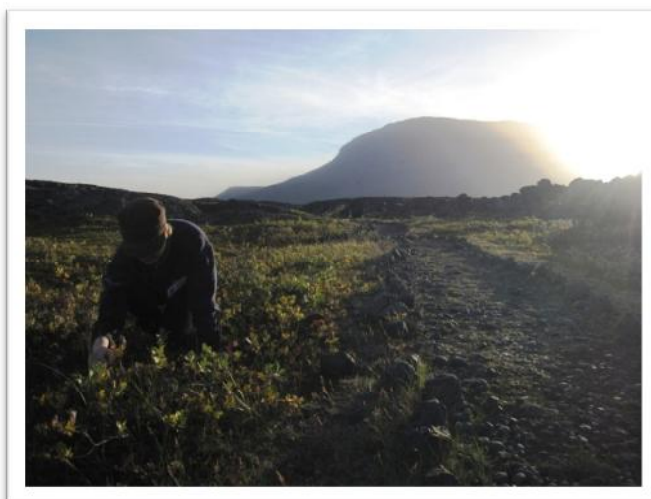
Mynd 7. Rennslí Jökulsár við Grímsstaði 1. maí -31. ágúst 2010. Heimild: Veðurstofa Íslands, Athugana- og tæknisvið.

Viðvarandi skjálftavirkni er í Ódáðahrauni. Þéttriðið net skjálftamæla er á svæðinu og á ári hverju mældir 10-20 þúsund skjálftar. Flestir þeirra eru grunnir og mjög smáir eða um 1,5 á Richter kvarða (heimild: Robert White). Hrinur smáskjálfta voru í kringum Herðubreið, Herðubreiðartögl og Kistufell. Norðan við Upptýppinga hefur einnig verið viðvarandi smáskjálftavirkni síðan skjálftahrinu undir Álftadalsdyngju lauk í apríl 2008. Þá hefur mælst djúp skjálftavirkni norðan Öskju eftir að mælanet var þétt. Skjálftavirknina má tengja við kviku- og flekahreyfingar. Það eru þó alls engin merki um yfirvofandi eldsumbrot, þó svo að slíkt sé á stundum blásið upp í fjölmiðlum. Nauðsynlegt er þó að hafa í huga svæðið er á virku gosbelti, en erfitt er að sjá fyrir hver atburðarásin verður næstu ár og áratugi (heimild: Benedikt Gunnar Ófeigsson). Því er regluleg vöktun afar mikilvæg og sömuleiðis viðbragðsáætlun almannavarna, sem er í burðarliðnum.

7.3. Gróðurfar

Í Jökulsárgljúfrum dafnaði gróður almennt vel í sumar, það var einna helst að þurrkatíð í júní setti sitt mark á vöxt og útlit gróðurþekjunnar. Berjaspretta var góð og bláberin voru óvenju stór þetta árið.

Sömu sögu er að segja af hálendinu - hagstæð tíð kom gróðri vel. Tegundir blómplantna sem ekki er vitað til að hafi verið skráðar í Herðubreiðarlindum áður eru maríuvendlingur og grænvöndur.

Mynd 8. Í berjamó í Herðubreiðarlindum.

7.4. Fugla- og dýralíf

Skilyrði fugla og annarra dýra voru með ágætum árið 2010, enda veður- og gróðurfar hagstæð. Vart var við allar áður þekktar varptegundir fugla og virtist þéttleiki þeirra með eðlilegum hætti. Í Gljúfrum er rjúpan augljóslega í uppsveiflu og vitað var af a.m.k. tveimur setnum fálkaóðulum. Rjúpa kom sér m.a. fyrir í suðvesturhorni tjaldsvæðis Ásbyrgis. Seinnihluta sumars voru svo komnir tveir unghópar á svæðið, yfir 20 fuglar, þannig að tvær rjúpur hafa líklega verpt á svæðinu. Rjúpunar eru mjög spakar og afar skemmtilegt fyrir gesti að fá þessa náttúruskoðun við tjaldskörina. Flórigoðavarp við Ástjörn heppnaðist vel, svo og varp Rauðhöfða við Botnstjörn. Allnokkuð bar á flækingum á

haustmánuðum, og sáust svart- og gráprestir, Mynd 9. Fræðsluferð um fiðrildi. Ásbyrgi, ágúst 2010. silkitoppur og glóbrystingar. Við árlega vatnafuglavöktun vorið 2010 taldi starfsmaður NNA 31 flórigoða á Ástjörn. Aðrir vatnafuglar sem sáust voru; skúfönd (3 pör og 6 steggir, duggönd (steggur og kolla), toppönd (par) og stökkönd (2 steggir). Sumarið 2009 voru 504 virk hreiðurstæði fýls í Ásbyrgi sem er töluverð fækkun frá því árið áður. Í ár voru hreiðurstæðin 528 og varla hægt að tala um marktækan mun miðað við talninguna í fyrra. Í kring um aldamótin voru um 1300 hreiðurstæði í Ásbyrgi. Náttúrustofa Norðausturlands sá um fiðrildavöktun í Ási, fjórða árið í röð. Í töflunni hér fyrir neðan má sjá grófa samantekt niðurstaðna. Skv. frétt á heimasíðu Náttúrustofunnar (www.nna.is) voru niðurstöður ársins 2009 svipaðar fyrri árum en niðurstöður ársins 2010 skáru sig aðeins úr. Þar bar helst að nefna gríðarlegan fjölda birkivefara, en einnig var mikið af víðifeta, skrautfeta og brandyglu. Hins vegar var óvenju lítið af grasvefara og tígulvefara. Fyrirhugað er að birta nánari niðurstöður á vef Náttúrustofunnar og einnig í Gljúfrastofu.

Tafla 2: Niðurstöður fiðrildavöktunar í Ási

Ár	2007	2008	2009	2010
Fjöldi einstaklinga	2879	5803	4993	4436
Fjöldi tegunda	21	24	27	31

Varpi heiðargæsa í Herðubreiðarlindum var lokið 20. júní. Álfþaparið kom upp þremur ungum. Fuglaáhugamaður heimsótti landverði í Herðubreiðarlindum í byrjun ágúst og taldi fugla, þar á meðal níu tegundir anda.

Í Drekgili sást til fálka. Sjónarvottur er landvörður og leiðsögumaður og sá fálkann að hausti, eftir að landverðir voru farnir af svæðinu.

Sjö minkar voru unnir í Herðubreiðarlindum, á meðan þeir voru átta árið 2009 og fjórtán árið 2008. Tveir minkar voru unnir í Hólmatungum. Sem framandi og ágeng tegund er minkurinn veiddur í öllum þjóðgarðinum og stefnt að útrýmingu hans. Vel hefur gengið að halda honum niðri í Jökulsárgljúfrum og í Herðubreiðarlindum, enda minkabannar sveitanna með eindæmum eljusamir.

Mynd 10. Geitungabú fjarlæggt í Herðubreiðarlindum.

Nokkuð var vart við ref í Jökulsárgljúfrum og nokkuð víst að eitt greni hafi verið setið, þó ekki hafi það fundist. Gróusögur um fjölda refa og áhrif þeirra á fuglalíf voru þó mjög ýktar. Á haustmánuðum varð mikill músagangur í Ásbyrgi. Eftir eindæma haustblíðu skulu á frosthörkur og kuldatíð og þá sótti óvenjumikill fjöldi músa í hús. Settar voru upp gildirur í skemmu og snyrtihúsi sem þurfti að fylgjast reglulega með. Einnig komust mýs inn í kjallara Gljúfrastofu.

Töluvert minna bar á sauðfé innan þjóðgarðsmarka í Jökulsárgljúfrum en undanfarin ár. Svo virðist sem að nýja girðingin sem liggur frá afleggjaranum að Ási að austurbarmi Ásbyrgis sé að skila tilætluðum árangri. Engu að síður sást til einnar tvílembu í lok ágúst, m.a. í Vesturdal og Hólm Tungum og náðist sú í byrjun október. Einnig var einni einlembdri rollu náð í Áshöfðanum í byrjun október. Líklegt er að þessar kindur hafi sloppið inn í girðingu við smalamennskur. Einlemba sást við Kistufell í byrjun ágúst og var ásamt lambinu sótt í Nautagil í byrjun september. Í ljós kom að féð var úr Svartáarkoti.

Markmið 2011:

- Talning hreiðra heiðagæsa í Herðubreiðarlindum.
- Fylgjast markvissar með náttúrufari en 2010.

8. Fræðsla og viðburðir

8.1. Fræðsluáætlun

Þó unnið hafi verið stórvirki í fræðslumálum þjóðgarðsins með tilkomu Gljúfrastofu hefur ekki verið gerð eiginleg fræðsluáætlun fyrir Jökulsárgljúfur. Í drögum að verndaráætlun er lögð áhersla á að gera samfellda og heildstæða fræðsluáætlun fyrir Vatnajökulsþjóðgarð. Mjög mikilvægt er að sú áætlun verði gerð þannig að svæðin geti gert sínar eigin áætlanir í samræmi við hana. Vinnu við fræðsluáætlun fyrir norðursvæði árið 2011 er lokið (sjá viðauka VI), þó að heildstæða áætlun fyrir allan garðinn liggi ekki fyrir.

Markmið 2010:

- Að hefja gerð fræðsluáætlunar fyrir norðursvæðið sem tekur mið af nýrri verndaráætlun fyrir Vatnajökulsþjóðgarð sem verður tilbúin árið 2010. *Drög að Fræðsluáætlun norðursvæðis 2011 voru tilbúin í lok árs 2010.*

Markmið 2011:

- Klára fræðsluáætlun norðursvæðis fyrir 2011 og vinna samkvæmt henni.
- Endurskoða fræðsluáætlun svæðisins með tilkomu heildstæðrar fræðsluáætlunar fyrir allan garðinn.

8.2. Skipulögð fræðsludagskrá

Eins og 2009 var í átta vikur daglega boðið upp á skipulagða fræðslu fyrir gesti Jökulsárgljúfra. Tímabilið í ár var frá 21. júní til 15. ágúst. Þessar fræðsluferðir voru alfarið í höndum landvarða. Utan þessara ferða var boðið upp á sérstaka viðburði, eins og blómagöngu, miðnæturgöngu á sólstöðum, o.fl. Þeir viðburðir voru ýmist í umsjón landvarða, heilsársstarfsmanna eða utanaðkomandi sérfræðinga. Helsta breytingin á vinnuskipulagi landvarða í Gljúfrum var að nú kom mjög skýrt fram í vaktalýsingum hvaða vakt átti að sjá um hvaða fræðsluferð og hver landvörður gat undirbúið sig í samræmi við það. Einnig voru á einni vaktinni 2 klst eyrnamerkta landverði til undirbúnings fræðslu. Heildarsýnin í fræðslu þetta árið var því að koma á reglubundnum, fræðsluferðum daglega og bjóða upp á áhugaverða viðburði þess utan.

Fræðsludagskrá í Jökulsárgljúfrum 2010 hófst með plöntuskoðun á Degi hinna villtu blóma þann 13. júní. Í heildina var boðið upp á 233 ferðir í Jökulsárgljúfrum sem er töluverð fjölgun frá fyrri árum. Þessi fjölgun felst í aukningu á tíðni kvöldgangna og barnastunda, þ.e. í ár voru þessar ferðir daglega, sem og dagleg rölt um Ásbyrgi og Hljóðakletta. Engin leiðsögn var á ensku, þó svo að landverðir hafi ef svo bar undir, tekið erlenda ferðamenn með í fræðsluferð. Þátttaka náðist í 172 ferðir og var hlutfall nýtttra ferða því 74% í stað

57% 2009. Alls voru það 1445 manns sem tóku þátt í dagskránni, miðað við 903 manns árið 2009, 1208 árið 2008 og 464 árið 2007 (hér er ekki tekinn með fjöldi í ratleikum og varðeld þar sem erfitt er að áætla fjölda í þessum viðburðum og varðeldur hefur stundum fallið niður sökum veðurs). Aukninguna má helst rekja til betri nýtingar þegar boðið er upp á daglegar ferðir. Einnig var sumarið ágætt veðurfarslega séð og hentaði því vel til útifræðsluferða. Í töflu 3 eru tölulegar upplýsingar um þátttöku og á mynd 13 er tekin saman tölfræði nokkurra fræðsluferða frá árinu 2005.

Reynt var að auglýsa dagskránni eins vel og hægt var miðað við litla áherslu þjóðgarðsins á kynningarmál. Útbúinn var einblöðungur eins og

Mynd 11. Söngrólt í Ásbyrgi.

fyrri ár, sem dreift var í Gljúfrastofu, á tjaldsvæði sem og í sveitina í kring. Einnig voru hengdar upp auglýsingar í Gljúfrastofu og á snyrtihúsum í Ásbyrgi og í Vesturdal. Að auki var lögð áhersla á að senda dreifibréf í sveitina 2-3 dögum fyrir sérstaka viðburði. Það skilaði sér í fjölda heimamanna sem kom og tók þátt í skipulagðri dagskrá. Óskað var eftir nokkrum sérkynningum í Gljúfrastofu sem og móttöku skólahópa á árinu, alls um 165 manns.

Mynd 12. Sólstöðuganga á Eyjuna í Ásbyrgi. Mynd: Ágústa Ágústsdóttir.

Á hálendinu var boðið var upp á daglegar fræðslugöngur frá 10. júlí - 20. ágúst. Í Herðubreiðarlindum var lagt af stað frá Þorsteinsskála og gengið í klukkustund. Í Öskju hófust gönguferðir kl. 13 og tóku um 1,5 klst. Þema var háð vali landvarðar hverju sinni og var boðið upp á ferðirnar samtímis á íslensku og ensku. Samskonar dagskrá hefur verið reynt að bjóða á svæðinu, en fyrst nú tekist að framkvæma með reglubundnum hætti. Göngurnar mæltust vel fyrir og var nýting ferða í Herðubreiðarlindum 74% (sjá nánar í töflu 3) enda hlutfall Íslendinga sem næturgesta mun herra þar en í Drekgili við Öskju. Alls tóku 320 manns þátt í göngunum á hálendi norðursvæðis. Göngurnar voru auglýstar á öllum starfsstöðvum landvarða norðan Grímsvatna, í Gljúfrastofu og Snæfellsstofu, á upplýsingamiðstöðvum á norðausturlandi og í dreifiriti í Mývatnssveit.

Fræðsla er hornsteinn í starfsemi þjóðgarðsins og ánægjulegt að segja frá því að í ár tóku 1.930 gestir þjóðgarðsins þátt í skipulagðri fræðsludagskrá á norðursvæði.

Markmið fyrir 2010:

- Endurskoða fyrirkomulag fræðslu með hliðsjón af reynslu sumarsins 2009. *Náðist.*

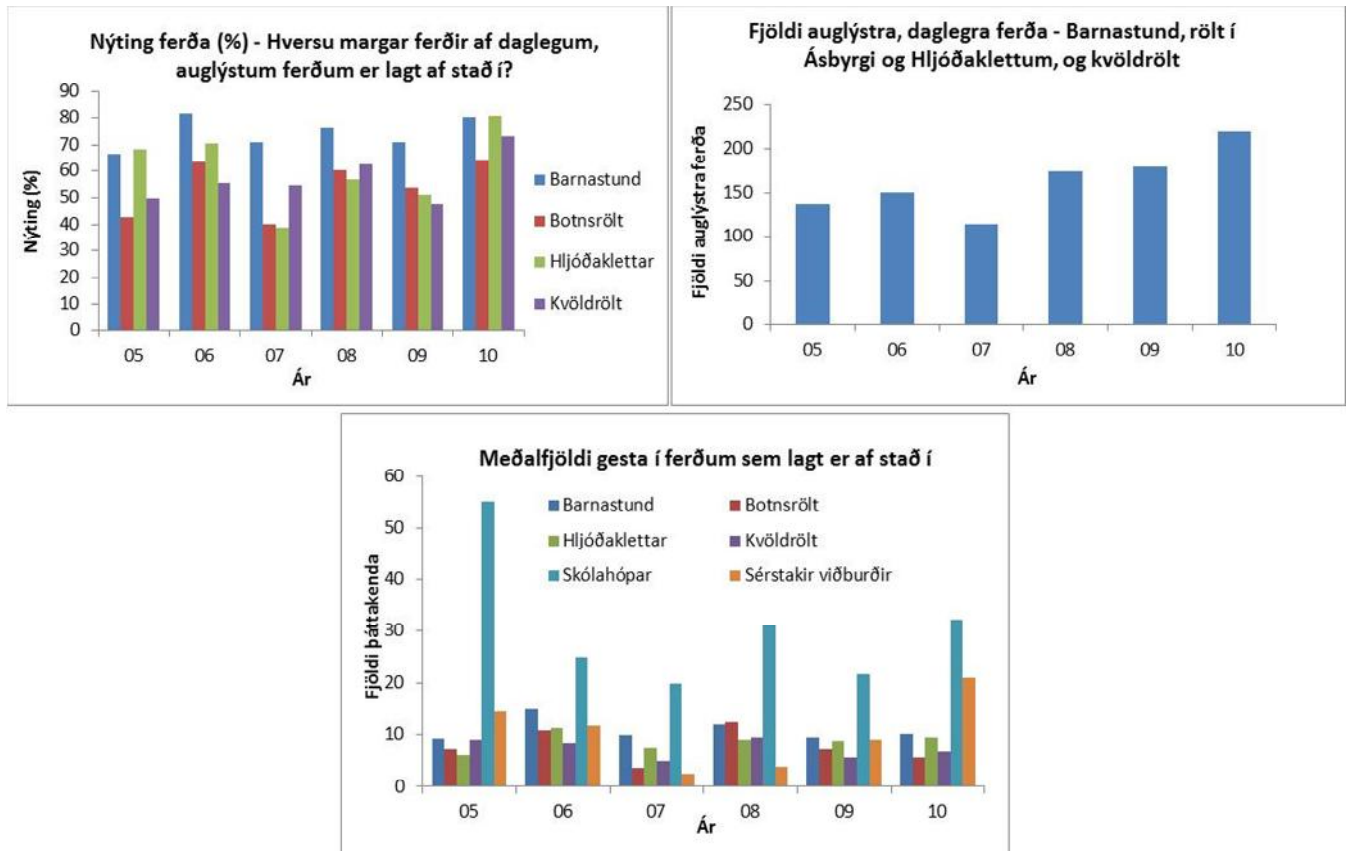
Markmið fyrir 2011:

- Endurskoða fyrirkomulag fræðslu með hliðsjón af reynslu sumarsins 2010.

8.2.1. Þátttaka í fræðsludagskrá

Tafla 3: Þátttaka í fræðsludagskrá norðursvæðis 2011

	Auglýst	Farið í	Nýting (%)	Þátttaka	
<i>Daglegar fræðsluferðir í Jökulsárgljúfrum:</i>					
Barnastund í Ásbyrgi kl. 11 - 45 mín	56	45	80	459	
Rölt kl. 14 í Ásbyrgi – 1 klst	56	36	64	201	
Rölt kl. 14 í Hljóðaklettum -1,5 klst	56	41	73	399	
Kvöldrölt í Ásbyrgi kl. 20.30 – 1,5 klst	56	42	75	280	
<i>Sérstakir viðburðir í Jökulsárgljúfrum:</i>					
Dagur hinna villtu blóma-Blómaskoðun 13. júní	1	1		5	
Miðnætganga á sumarsólstöðum 21. júní	1	1		31	
Söngrölt í Ásbyrgi 8. júlí	1	1		25	
Ratleikur á UNÞ móti 11.-12.júlí	1	1		50*	
Páll og Heiðarbýlið-Gönguferð 18. júlí	1	1		11	
Ratleikur um Verslunarmannahelgi	1	1		20*	
Varðeldur um Verslunarmannahelgi	1	1		100*	
Fiðrildafræðsla 6. ágúst	1	1		34	
Fyrirlestur Páll Hersteinssonar um refinn (féll niður)	1	0			
Samtals þátttaka í auglýstri dagskrá Jökulsárgljúfra:	233	172	74	1445*	
<i>*Þátttaka í varðeld og ratleikunum tveimur er ekki tekin með í heildartölu</i>					
<i>Annað - Móttaka í Gljúfrastofu, fyrirlestrar og gönguferðir</i>					
NEED verkefni. Öxarfjarðarskóli. 18. mars.				16	
Móttaka.Þekkingarnet Þingeyinga, Þórshöfn. 12. apríl				8	
Gönguferð. Borgarhólsskóli. 9-10.b.8. sept.				60	
NEED verkefni. Bakkafjörður, Þórshöfn, Svalbarð og Raufarhöfn 29. sept.				42	
Gönguferð. Öxarfjarðarskóli. 4.-7.b. 7. okt				11	
Móttaka. Starfsfólk Norðlenska í starfsmannaferð. 12.nóv				28	
Samtals þátttaka í Jökulsárgljúfrum fyrir utan auglýsta dagskrá:				165	
Samtals þátttaka í Jökulsárgljúfrum:				1610	
<i>Daglegar fræðsluferðir í Ódáðahrauni:</i>					
Rölt frá Þorsteinsskála, Herðurbr. lindum, kl. 11.00 – 1 klst.	42	31	74	193	Hlutfall Íslendinga (%)
Ganga frá Vikraborgum að Öskju, kl. 13.00 – 1,5 klst	42	19	45	106	77
Fræðsluganga í Öskju og DrekaGil með Hafralækjarskóla 31. ágúst		2		21	11
Samtals þátttaka í auglýstri dagskrá í Ódáðahrauni:	84	52	60	320	
Heildarþátttaka í dagskrá norðursvæðis 2010:					
				1930	

Mynd 13. Samantekt yfir þátttöku í fræðsludagskrá Jökulsárgljúfra árin 2005-2010.

Markmið fyrir 2010:

- Auka nýtingu dagskrár með því að sem flestir liðir fari fram daglega, ávallt á sama tíma og upphafstað. *Náðist.*

Markmið fyrir 2011:

- Sama og 2010.

8.3. Útgáfa og kynningarmál

8.3.1. Útgáfa

Í fyrra var útbúinn nýr bæklingur um Jökulsárgljúfur. Bæklingurinn var prentaður í 3.000 eintökum á íslensku og rúmlega 8.000 eintökum á ensku og seldur á 300 kr. Birgðatalning í lok sumars 2010 gefur til kynna að upplagið muni duga fyrir árið 2011. Eftir það sumar er stefnt að endurútgáfu með smávægilegum leiðréttingum.

Árið 2008 var gerður bæklingur um Vatnajökulspjóðgarð í heild sinni. Þessum bækling var ekki dreift í sumar, þar sem hann er orðinn úreltur. Mikilvægt er að útbúinn verði nýr bæklingur um þjóðgarðinn í heild.

Einblöðungur um sumardagskrá var útbúinn og prentaður í Jökulsárgljúfrum.

Markmið fyrir 2010:

- Hefja vinnu að endurskoðun bæklinga fyrir 2012. *Seinkað til loka árs 2011.*

Markmið fyrir 2011:

- Hefja vinnu að endurskoðun bæklinga fyrir 2012.
- Hefja sameiginlega vinnu að útgáfu þjóðgarðsbækling og/eða bækling um gestastofur.
- Gefa út bækling fyrir Ódáðahraun.

8.3.2. Heimasíða og vefsja

Vel var unnið í heimasíðu þjóðgarðsins veturinn 2009-2010 og var það Guðmundur Ögmundsson, aðstoðarmaður þjóðgarðsvarðar á suðursvæði sem hélt utan um það. Starfsfólk á norðursvæði þarf núna að vinna í að uppfæra og leiðrétta upplýsingar um sitt svæði. Góð heimasíða er síðan verkefni sem þarf að vera í stöðugri endurnýjun. Starfsmenn Jökulsárgljúfra voru nokkuð virkir við að setja inn fréttir frá svæðinu, sérstaklega að vori og hausti en minna í amstri sumarsins.

Vefsja Jökulsárgljúfra var sett upp í Gljúfrastofu 2007. Vorið 2010 var vefsjan tekin niður, þar sem hún þótti úrelt og ekki koma upplýsingum nógu vel til skila.

Vefmyndavél er staðsett í Gljúfrastofu og vísar inn í Ásbyrgi. Í janúar 2010 var tengill á vefmyndavélina settur inn á heimasíðu þjóðgarðsins.

Markmið fyrir 2010:

- Að vinna betur í upplýsingamálum Vatnajökulspjóðgarðs.

Markmið fyrir 2011:

- Uppfæra upplýsingar um norðursvæði á heimasíðu þjóðgarðsins.
- Sömu og 2010.

8.3.3. Almennatengsl og kynningarmál

Kynningarstarf norðursvæðis var með minna móti á árinu. Að einhverju leyti eru óskýr skilin á milli þess sameiginlega kynningarstarfs sem er á hendi yfirstjórnar þjóðgarðsins og þess sem á að kynna af svæðunum sjálfum. Einnig vantar heildstæða fræðslu- og kynningaráætlun fyrir þjóðgarðinn og að sjálfsögðu vantar fjármagn. Hér fyrir neðan er yfirlit yfir það sem gert var á árinu 2010.

Fyrirlestrar og kynningar um þjóðgarðinn:

- Hálendisfulltrúi sá um kynningu á þjóðgarðinum og verndunarsjónarmiðum á málþingi Starfsgreinasambands Íslands um málefni ferðaþjónustunnar. 24. september 2010, Hótel Reyhlið við Mývatn.

Námskeið og aðrir fyrirlestrar á vegum starfsmanna:

- Starfsmenn norðursvæðis sáu ekki um nein námskeið á árinu 2010.

Greinar:

Þjóðgarðsverðir svöruðu rangfærslum í umræðu um Stjórnunar- og verndaráætlun. Agnes Brá Birgisdóttir, Hjörleifur Finnsson, Regína Hreinsdóttir og Snorri Baldursson: *Veiðar og umferð í Vatnajökulspjóðgarði*. Morgunblaðið, 29. október 2010.

Námskeið og fræðsla fyrir sumarstarfsmenn:

- 28.-30. maí. Skyndihjálparnámskeið fyrir sumarstarfsmenn í samstarfi við Umhverfisstofnun. Haldið í Reykjavík. Hálendisfulltrúi og þrír landverðir á hálendi fóru á það námskeið en fáir starfsmenn frá Jökulsárgljúfrum áttu þess kost að mæta.
- 16. júní. Skoðunarferð fyrir sumarstarfsmenn í Gljúfrum í boði Atvinnuþróunarfélags Þingeyinga. Farið var um Þistilfjörð og Langanes.

Aðstoð við skólafólk:

Það er algengt að nemendur í framhaldsnámi hafi samband við þjóðgarðinn til að fá upplýsingar í tengslum við ýmis verkefni og leggja fyrir spurningalista. Sjaldnast er nægjanlegur tími til þess að svara þessu fólki svo að vel sé, né eru upplýsingar aðgengilegar annarstaðar, eins og t.d. á vefsíðu þjóðgarðsins.

Markmið fyrir 2010:

- Að setja fleiri stuttar fréttir úr þjóðgarðinum á heimasíðu. *Náðist vor og haust.*
- Að fara yfir allt efni á veraldarvefnum sem tengist norðursvæðinu. *Náðist ekki.*

Markmið fyrir 2011:

- Að senda fleiri stuttar fréttir úr þjóðgarðinum á heimasíðu.
- Að yfirfara allt efni á veraldarvefnum sem tengist norðursvæðinu.

8.4. NEED verkefnið og skólahópar

Innan Northern Periphery Project (NPP) er unnið samstarfsverkefni sem ber heitið Northern Environment Education Development (NEED). Vatnajökulspjóðgarður er þátttakandandi ásamt Rannsóknasetri Háskóla Íslands á Höfn í Hornafirði, Þekkingarsetrinu á Húsavík, Þróunarstofu Austurlands, Kirkjubæjarstofu og sveitarfélögunum Hornafirði, Skaftárhreppi, Fljótsháðalsbænum og Norðurþingi. Önnur þátttökulönd eru Finnland, Noregur og Írland. NEED verkefninu lauk í árslok 2010.

Markmið verkefnisins er að bæta og auka umhverfiskennslu og nýsköpun á sviði fræðandi ferðaþjónustu í samstarfi við tengda aðila. Áhersla hefur verið lögð á jarðfræði og jarðsögu, mótun lands og umhverfismál, með það að markmiði að hafa áhrif á viðhorf til umhverfis og sjálfbærrar nýtingar.

Seinnihluta árs 2009 og fyrri hluta árs 2010 unnu Gljúfrastofa og Skjálftasetrið á Kópaskeri að sameiginlegu kennsluverkefni, nefnt Fræðsluskjálfti, fyrir miðstig grunnskóla í tengslum við NEED-verkefnið. Framkvæmd verkefnisins tókst vonum framar. Á vordögum komu 11 nemendur úr Öxarfjarðarskóla í heimsókn á þessa tvo staði og prufukeyrðu verkefnið. Haustið 2010 var fjórum skólum boðið til heimsóknar og komu 42 nemendur, ásamt kennurum frá Bakkafirði, Þórshöfn, Svalbarð og Raufarhöfn í heimsókn. NEED verkefnið tók þátt í ferðakostnaði skólanna, sem hafa á niðurskurðartímum lítið bolmagn í slík fjárútlát en meta fræðslugildið í slíku verkefni á sama tíma mikils. Óskandi er að áframhaldandi styrkur náist til að styðja við heimsóknir skólahópa í þjóðgarðinn.

Í Drekgili tóku landverðir á móti 20 nemendum úr Hafralækjarskóla í Aðaldal og fóru í fræðslugöngu í Öskju og inn í Drekgil. Skemmst er frá því að segja að heimsóknin var afar góð og óskandi að fleiri skólar fylgi í kjölfarið.

Mynd 14. Nemendur úr Öxarfjarðarskóla taka þátt í Fræðsluskjálfta.

8.5. Viðburðir

8.5.1. UNP mót í Ásbyrgi

Hið árlega íþróttamót Ungmenna-sambands Norður-Þingeyinga var haldið í Ásbyrgi helgina 9.-11. júlí. Veðrið var með ágætasta móti þessa helgi. Mótið gekk vel fyrir sig en sem fyrr var skortur á bílastæðum innst í

Ásbyrgi. Skipulagið gekk þó betur en í fyrra, þar sem mótsstjórn réði starfsmenn til að halda utan um bílastæðin. Landverðir sáu um hinn árvíssa ratleik.

8.5.2. Jökulsárhlaup

Sjöunda árið í röð var Jökulsárhlaupið haldið, laugardaginn 24. júlí. Enn og aftur voru slegin þátttökumet en 338 hlauparar luku keppni. Þetta er fjölgun um tæpa 100 hlaupara frá því í fyrra. Tíðarfarið dagana fyrir hlaup var einmuna gott og mikið af gestum var komið á tjaldsvæðið í Ásbyrgi fyrir helgina. Eins og fram kemur í kafla 11.2. um tjaldsvæðið var þetta annasamasta helgi sumarins þar sem gekk á ýmsu. Á hlaupadaginn sjálfan var hátt í 20° hiti en sem betur fer lét hafgolan á sér kræla upp úr hádegi og náði að kæla hlaupara aðeins niður. Einn hlaupari leið út af vegna vökv taps. Hjúrunarfólk og læknir sinntu honum og var hann fluttur á sjúkrahús til aðhlyningar en varð ekki meint af. Almennt fór hlaupadagurinn hins vegar mjög vel fram og hlauparar ánægðir með vel skipulagt og gott hlaup. Sú ákvörðun hefur hins vegar verið tekin af umsjónarnefnd hlaupsins að færa keppnisdaginn aftur um 2 vikur. Þetta er gert til að minnka líkur á því að hlaupið lendi á fjölmönnum ferðamannahelgum í Ásbyrgi. Einnig er kjörið að fá betri nýtingu á svæðið í ágúst.

Mynd 15. Grillveisla við Gljúfrastofu að loknu Jökulsárhlaupi.

8.5.3. Jólatré í Ásbyrgi

Hin árlega jólatrjáasala var í Ásbyrgi sunnudaginn 19. desember. Fólk gat komið og höggvið sér tré úr rauðgrenislundi í Ásbyrgi. Hvert tré kostaði 2.700 kr., óháð stærð. Alls voru seld 30 tré. Veður var ágætt þennan dag, kalt en hóflegur vindur og því viðraði ágætlega til útiveru og skógarhöggs. Þennan dag var Gljúfrastofa opin frá kl. 11-16. Eins og í fyrra var unglingunum í Öxarfjarðarskóla og handverkskonum úr Heimöx boðið að vera í Gljúfrastofu. Unglingarnir seldur heitt kakó, smákökur o.fl. til styrkar námsferð þeirra í vor. Heimöx var með ýmiskonar handverk til sölu. Skemmtileg stemmning myndaðist í Gljúfrastofu og viðburðurinn orðinn fastur liður í jólaundirbúningi í sveitinni.

9. Tæki og búnaður

9.1. Bifreiðar og hjól

Árið 2010 voru keyptir tveir sjálfskiptir Isuzu pallbílar á norðursvæðið. Annar bíllinn (TF-K67) er til afnota fyrir hálendisfulltrúa norðursvæðis, með aðstöðu í Mývatnssveit. Sá bíll er 35" breyttur og hentar til notkunar á hálendinu. Hinn bíllinn (YG-G55) er 32" breyttur og er heilsársbíll í Jökulsárgljúfrum. Í sumar var sá bíll þó hafður á hálendinu og því voru fengnir inn þrír bílaleigubílar í Jökulsárgljúfur: Santa Fe jepplingur, Isuzu pallbíll og Hilux pallbíll. Bílarnir komu á svæðið í byrjun júní. Santa Fe og Hilux fóru um mánaðarmót ágúst/september en Isuzu pallbíll var í Ásbyrgi fram í miðjan september eða þar til heilsársbíllinn kom af hálendinu. Í ár var því bara einn bíll í Jökulsárgljúfrum í september, en með góðu skipulagi gengur það vel eftir og sparar leigukostnað. Á hálendi lagði FFA til Isuzu pallbifreið sem í gegnum árin hefur gengið undir nafninu Mjallhvít. Sú er komin vel til ára sinna og bar þess greinilega merki. FFA brugðust ágætlega við þegar þörf var á viðgerðum, sem ekki komust þó hjá því að hafa áhrif á starf landvarða. 2011 mun FFA leggja til bifreið í góðu ásigkomulagi.

Þrjú reiðhjól eru til staðar í Jökulsárgljúfrum. Hjólin eru vel nýtt af starfsmönnum og eru orðin sjálfsagður hluti af umhverfisvænum ferðamóta starfsfólks. Mjög æskilegt er að bæta við einu hjóli í Ábyrgi og einu í Vesturdal.

Dráttarvél svæðisins var mikið notuð eins og undanfarin ár, en hún er farin að eldast og slitna. Það sama á við um mikið af smærri tækjum og verkfærum og þyrfti að gera skurk í endurnýjun þeirra áður en langt um líður.

Mynd 16. Heilsársbílar norðursvæðis.

9.2. Fjarskiptabúnaður

Þar sem starfssvæðin eru stór og ferðamenn fara víða, er mikilvægt að fjarskipti séu eins öflug og frekast er kostur.

9.2.1. GSM-samband

Eftir að settur var upp sendir á Sauðafelli, austan Jökulsár árið 2008 hefur verið ágætt GSM samband í Jökulsárgljúfrum. Þess ber þó að geta að á mörgum stöðum í Gljúfrum, t.d. í Vesturdal, er nokkuð um sambandsleysi ofan í lægðum og hvíltum. Nútímafólk gerir sér ekki alltaf grein fyrir stopulu sambandi og telur það sjálfsagðan hluta að geta hringt úr símanum sínum hvar sem er.

Í Herðubreiðarlindum og Öskju er GSM samband gott, þar sem það næst. Kerfið býður ekki upp á langa drægni og víða skuggar af fjöllum. Því er ólíklegt að treystandi verði á það kerfi í nánustu framtíð – og því mikilvægt að halda VHF og Tetra fjarskiptabúnaði í góðu lagi.

Starfsmenn bera almennt á sér eigin GSM síma. Það er töluvert nýtt af yfirmönnum, án þess þó að það sé misnotað.

9.2.2. VHF-fjarskipti

Þrátt fyrir mikla þróun í fjarskiptum, er VHF talstöðvasamband afar mikilvægt með tilliti til öryggis- og almennrar starfsemi á norðursvæði. VHF-talstöðvar í Ásbyrgi nýttust ekki sem skyldi í sumar. Tvær af þremur þeirra biluðu um mitt sumar og voru á stundum bara 1-2 stöðvar í lagi. Í Vesturdal nýttust þrjár handstöðvar vel. Þar að aukir var þar sett upp veggföst talstöð (gömul, uppgerð handstöð). Í Herðubreiðarlindum og Öskju fundust hvergi að vori tvær af fjórum VHF-talstöðvum sem voru til staðar árið áður. Þar voru í notkun þrjár handstöðvar og tvær veggfastar (gamlar, uppgerðar handstöðvar). Þó svo að annarri tækni fleygi fram, eru VHF-fjarskipti einföld, afar langdræg og hafa mesta útbreiðslu af því sem í boði er. Því er mikilvægt að búnaðurinn sé í góðu lagi og af þeim sökum stefnt að endurnýjun handstöðva á næsta ári.

9.2.3. Tetra-fjarskipti og NMT-kerfi

Tetra-stöðvar í Ódáðahrauni eru tvær í eigu þjóðgarðsins. Tetra-fjarskipti er eina talstöðvakerfið sem lögregla notast við. Í Tetra-stöðvarnar var settur var upp talhópur D, sem nota má í samskiptum við lögreglu og björgunarsveitir í aðgerðum.

Tetra-kerfið hefur álíka drægni og GSM-kerfið og sendar oft á sömu stöðum. Í athugun er að fjölga stöðvunum og fá uppsettan sameiginlegan talhóp fyrir allt hálendið. Einnig er í athugun að fengin verði ein Tetra-stöð í Jökulsárgljúfur, sem notuð væri í samskiptum við lögreglu og björgunarsveitir í aðgerð.

NMT-kerfið var formlega lagt niður þegar slökkt var á NMT-sendum þann 15. september.

Markmið fyrir 2010:

- Að skrá verkfærin í eignaskrá. *Náðist ekki.*
- Að kanna fjármögnun á sexhjólum með kerru sem nota má sem öryggisbúnað og við göngustígagerð. *Náðist ekki.*
- Fjölga reiðhjólum úr þremur í fjögur. *Náðist ekki.*
- Lagfæra orfin tvö eða kaupa ný. *Náðist (voru lagfærð).*

Markmið fyrir 2011:

- Að skrá verkfærin í eignaskrá.
- Að kanna fjármögnun á sexhjólum/fjór hjólum með kerru sem nota má í stað bílaleigubifreiðar, sem öryggistæki og við göngustígagerð.
- Fjölga reiðhjólum úr þremur í fimm.
- Endurnýja VHF talstöðvar.
- Kanna möguleika á almennri Tetra-væðingu á hálendinu.
- Kanna möguleika á Tetra-notkun í Jökulsárgljúfrum.

10. Samgöngur

10.1. Opnun og viðhald vega

Vegir svæðisins voru opnaðir á svipuðum tíma og árið áður. Vegur 864 um Hólssand var opnaður 25. maí og vegur 862 frá Kelduhverfi í Vesturdal þann 24. maí. Vegur F862 úr Vesturdal suður á þjóðveg var opnaður 15. júní, sem er tveimur dögum fyrr en 2009. Sama dag fór SBA sína fyrstu áætlun að Dettifossi og héldu þeir úti áætlun til loka ágúst.

Ástand vega innan Jökulsárgljúfra sem og vegurinn um Hólssand var skárri en undanfarin sumur. Nokkrar endurbætur voru gerðar á vegi 862 vestan ár vegna tilkomu 1. áfanga Dettifossvegar. Óformlega var opnað fyrir umferð á nýja veginn frá þjóðvegi 1 norður að Dettifossi í lok ágúst en fullklára á þennan vegarkafli

voruð 2011 og opna hann formlega. Vegna þess að það hafði ekki verið gert, var vegurinn ekki í vetrarþjónustu Vegagerðarinnar. Framan af hausti var hann þó fær fólksbílum, en í október varð hann ófær vegna snjóá nema breyttum jeppum. Vetraraðstæður við fossinn eru mjög varasamar vegna ísingar og

Mynd 17. Íshröngl fjarlægt af varúðarmerkingum við Dettifoss að vestan í nóvember 2010.

krefjast reglulegs eftirlits og viðhalds á varúðarmerkingum þar sem þær safna fljótt á sig íshröngli og geta orðið ósýnilegar. Þessu eftirliti var að hausti sinnt sunnan frá, af hálendisfulltrúa. Á meðan færð var góð voru ferðir farnar tvisvar í viku, en einu sinni þegar umferð hafði minnkað til muna. Í desember var upplýsinga um ástand aflað hjá ferðaþjónustuaðilum sem fóru um svæðið sem voru þeir einu sem fóru um það á þeim tíma svo vitað væri.

Endurbætur voru gerðar á gamla veginum frá Dettifossi og norður úr, sem viðleitni til að greiða lítillaga fyrir umferð frá fossi og norður úr. Unnið var í 11 daga í veginum milli Vesturdals og Dettifoss, á tímabilinu 24. júní til 5. júlí. Á þessum tíma var vegurinn lokaður fyrir umferð frá kl. 7 á morgnana til 19 á kvöldin. Áætlunarrúta SBA fékk þó leyfi til að fara á milli sem og landverðir í eftirlit. Þrátt fyrir jákvætt framtak er bagalegt að samráð skorti við starfsmenn þjóðgarðsins um þessa lokun. Til að mynda hefði verið hægt að hefja framkvæmdir dálítið fyrr og ljúka þeim fyrir 18. júní án þess að hagsmunir ferðamennsku hefðu borið skaða af. Í september var líka unnið í veginum milli Vesturdals og Þjóðveg 85 og var svolítið af efni borið í veginn. Þessar framkvæmdir mega síns þó ekki mikils þar sem mikil umferð er um veginn og stöðugt þyrfti að vera að vinna í honum til að halda honum sæmilega færum. Vegagerðin fyllti einnig í verstu holurnar á vegi 864, austan ár, frá Dettifossi niður á Norðausturveg (85) í sumar. Ekki eru líkur á að vegasamgöngur í Jökulsárgljúfrum og nágrenni batni í nánustu framtíð, þar sem ekki er ennþá búið að bjóða út 2. og 3. áfanga Dettifossvegar. Dettifossvegur ekki í þjónustu, lokaðist í október vegna snjóá nema fyrir breytta bíla.

Í Drekaþgil var fært um vegi F905 og F910 þann 18. júní án þess þó að þeir hefðu verið hefлаðir. Þann 24. júní var vegur F88 um Herðubreiðarlindir hefлаður sem og vegurinn alla leið að Öskjuplani og þar með formlega opinn. Snjólétt var og verkið því auðleyst. Sprengisandsleið (F26) var opnuð 20. júní. Gæsavatnaleið var fyrst ekin 2. júlí og þar með opnuð, ásamt Dyngjufjallaleið (F910) norðan Trölladyngju. Viðhaldi Öskjuvegar og F910 að Öskju var stórlega ábótavant, einungis hefлаður einu sinni við opnun. Þegar vegurinn var orðinn illfær vegna þvottabretta jókst utanvegaakstur sjáanlega og menn leyfðu sér að aka samsíða vegi svo kílómetrum skipti (sjá nánar í kafla 10.3). Starfsmenn Vegagerðar brugðu á það ráð að hanna „kreppuhefil“ sem er keðjumotta dregin eftir vegunum aftan í bíl og skipti sköpum, þó aðgerðin hafi ekki jafnast á við vegheflun.

10.2. Flóð- og flóðavarnir

10.2.1. Herðubreiðarlindir

Vegna mikils vatnsflaums í Jökulsá á Fjöllum (sjá kafla 7.2.) þurfti í tvígang að loka vegi F88 í Herðubreiðarlindir. Í fyrra skiptið var veginum lokað 26. júlí í þrjá daga en þá rann vatnsflaumur Jökulsár úr suðaustri, yfir veg F88 sunnan Lindaár. Þegar flóðin voru í rénum voru minniháttar viðgerðir unnar á varnargörðum og nýjum bætt við.

16. ágúst rauf Jökulsá skarð í varnargarð sem ýtt hafði verið upp árið 2005 og stóð straumur beljandi jökulfljótsins á söndunum, um 4 km sunnan við Lindaá, í ellefu daga. Þann 27. ágúst var farið á beltagröfu og nýr varnargarður reistur, ásamt leiðigörðum sunnar. Líkt og óhjákvæmilegt er með slíkar aðgerðir var um töluvert rask að ræða, en nauðsynlegt þar sem ljóst var orðið að veginum skyldi haldið opnum.

Mynd 19. Samráðsfundur við Jökulsá við Herðubreiðarlindir vegna vatnavaxta.

Mynd 18. Verkstjóri Vegagerðarinnar veður Jökulsá á Fjöllum á vegi F88, 2 km norðaustur af Strýtu. Vegurinn var lokaður í 11 daga.

Í báðum tilfellum voru aðgerðir framkvæmdar í samráði Vegagerðar og Vatnajökulspjóðgarðs (fyrir hönd Umhverfisstofnunar).

Á vöðum á Lindaá og Grafarlandaá voru ökumenn 18 bíla aðstoðaðir í ógöngum, líkt og nánar er fjallað um í kafla 12.3 um öryggismál.

10.2.2. Flæður

Á Flæðum austan Urðarháls bar til tíðinda, þar sem mikil jökulbráð olli meiri vatnavöxtum en þar hafa þekkt svo árum skiptir. Svo fór að jökulvatnið gróf 2,5 háa sandbakka norðan Flæða, suðaustur af Hrímöldu. Því var ekið vestur með Flæðum norðan þeirra. Þó var það svo að á köflum reyndust Flæður með öllu ófærar. Miklu skipti í þessu sambandi að landverðir væru vel upplýstir um aðstæður og gætu miðlað þeim af eigin upplifun. Í þessum aðstæðum skipti verulegu máli að hafa til staðar Hálendisvakt björgunarsveitanna (sjá kafla 12.2) sem keyrðu að Flæðum daglega og stundum oftar, til að kanna aðstæður. Aðvörunarskilti voru sett upp við vegamót F910 og Gæsavatnaleiðar að austan og vestan. Jafnframt lögðu landverðir kapp á að ná tali af fólki á þessum leiðum og áttu þar samstarf við land- og skálaverði í Jökuldal (Nýjadal). Þrátt fyrir betra GSM samband en áður, verður slík vakt seint aflögð.

Mynd 20. Á Flæðum þann 15. júlí þegar grafið hafði úr bakkanum svo að hann var kolófær.

10.3. Akstur utan vega

Á norðursvæði var gert átak gegn akstri utan vega. Átakið var tvíþætt og gekk út á vinnu á vettvangi til að koma í veg fyrir akstur utan vega sem og að skýra ferli í tilfellum utanvegaaksturs.

Að vori var fundað með sýslumanni og yfirlögregluþjóni á Húsavík. Á þeim fundi var í þessu samhengi einkum rætt um lagaramma og vandamál við ákærufjerli utanvegaaksturs, sem eru eftirfarandi:

- Skortur á sönnunargögnum. Fá tilvik koma upp þar sem gerendur eru staðnir að verki og sönnunarbyrðin því erfið.
- Kærufjerli seinvirkt. Gerendur eru í meirihluta tilfella erlendir ferðamenn og eru þeir iðulega farnir úr landi þegar mál eru tekin upp fyrir dómi.
- Niðurskurður hjá löggæslu – kostnaðarsamt að koma á staðinn í þeim tilfellum sem gerendur eru staðnir að verki.

Sökum þessa var afráðið að í þeim tilfellum sem gerandi væri staðinn að verki og ummerki varanleg, myndu vitni (landverðir) aka með málgögn (upplýsingar um atvikið og myndir af ummerkjum) til byggða. Í minni tilfellum þar sem gerandi var staðinn að verki og ummerki voru ekki alvarleg, voru einungis skráðar upplýsingar um atvikið og viðkomandi fenginn til að raka yfir hjólförin. Í þeim tilfellum sem gerandi náðist ekki var einungis rakað, en stefnt að í framtíðinni verði þau tilfelli einnig skráð formlega. Tilfelli aksturs utan vega koma fram í viðauka V.

Að koma í veg fyrir utanvegaakstur er mikið verk. Á norðursvæði voru landverðir brýndir til þess að halda umræðunni á lofti við ferðamenn, hafa vökult auga og raka hjólför þegar komið var að viðráðanlegum verkefnum í því sambandi. Í skipulögðum forvörnum og markvissum lagfæringum á skemmdum var sjónum einkum beint að Gæsavatnaleið. Þar var víða orðið óljóst hvar vegur lægi og á köflum ljót för eftir akstur utan vega. Í því sambandi var eftirfarandi unnið með aðstoð sjálfboðaliða á vegum UST:

- Afmarka leiðir. Stikur lagfærðar og grjóti raðað meðfram slóðum.
- Afmá gömul för. Reyndist erfitt ef slóð er inni í GPS kortagrunni. Seinleg vinna og takmarkaður árangur með hrífum, þó áhugavert verði að sjá svæðið koma undan vetri.
- Eftirlit. Gæsavatnaleið ekin einu sinni í viku. Talað við alla vegfarendur og ný för afmáð.

Skemmst er frá því að segja að átakið skilaði sýnilegum árangri. Akstur utan vega var sjáanlega minni og stýringar almennt virtar, nema þar sem slóðir voru inni í GPS kortagrunni. Ennfremur var uppskeran jákvætt viðhorf ferðamanna, sem tóku spjalli á förnum vegi vel, voru jákvæðir í garð átaksins og þakklátir þeim upplýsingum sem fengust um færð. Á hálendinu er víða óunnið verk í sama dúr og hafið var á Gæsavatnaleið og mikilvægt að ráðast í þau skipulega og af festu.

Mynd 21. Sjálfboðaliðar UST glaðbeittir í átaki gegn akstri utan vega á Gæsavatnaleið.

Áskoranir í málaflokki utanvegaaksturs eru margar.

- Ítrekað hefur kom fram misskilningur hjá erlendum ferðamönnum um það „hvað er akstur utan vega“. Þar sem vegur er í formi óniðurgrafinnar slóðar í sandi, á aurum eða melum upplifir fólk sig ekki brotlegt þó það fari út fyrir veg. Þetta þarf að skýra.

- Slæmt ástand aðkomuleiða. Þar sem þvottabretti eru orðin slæm, nýta ferðamenn sér það sem afsökun fyrir því að fara út fyrir veg og keyra jafnvel svo kílómetrum skiptir samsíða vegi. Dæmi um þetta er á vegi F88 frá Hrossaborg að Herðubreiðarlindum. Lágmarks viðhald á aðalaðkomuleiðum þarf að skilgreina með Vegagerð.
- Merkingar um vegalokanir að vori ábótavant. Upp kom ljótt tilfelli að vori, þar sem ekið var á blautri jörð og mörkuð djúp för í jarðveg. Vegalokanir og merkingar í því sambandi þarf að ræða við Vegagerðina.

Með tilkomu verndaráætlunar Vatnajökulspjóðgarðs verða áskoranirnar fleiri og snúa að lokunum á því sem ekki verður skilgreint sem vegir, breytingum á GPS kortagrunnum í kjölfarið, merkingu vega, aukinni fræðslu, fjölgun á skiltum o.fl.

Umhverfisráðuneyti hóf að vori þriggja ára átak gegn akstri utan vega og hefur hálendisfulltrúi komið að umræðu innan þess starfshóps. Miklar vonir eru bundnar til þessa átaks sem snýr meðal annars að því að skýra lagaramma, koma á réttri skráningu í GPS kortagrunna, fræðslu og auknu eftirliti.

Markmið fyrir 2011:

- Ljúka átaki á Gæsavatnaleið.
- Átak gegn akstri utan vega á Dyngjufjallaleið (F910 norðan Trölladyngju).
- Halda svæðinu á milli Herðubreiðarlinda, Drekagils og Jökulsá við Upptýppinga lausu við öll för eftir akstur utan vega.
- Svæðunum beggja megin við Dettifoss verði haldið lausu við öll för utanvegaaksturs.

11. Gestir og þjónusta

11.1. Opnun þjónustu í Jökulsárgljúfrum

Gljúfrastofa var opin frá 1. maí til 30. sept. Tjaldsvæðið í Ásbyrgi var opnað 15. maí og tjaldsvæðið í Vesturdal var opnað formlega þegar landvörður mætti á svæðið 4. júní. Þar sem ekkert flóð kom í Vesturdalsána þetta vorið komu flatirnar vel undan vetri. Nokkrum flötum þurfti þó að loka í sumar vegna álags. Báðum tjaldsvæðum var lokað 15. september. Salernin inni í Ásbyrgi voru opnuð 26. maí. Fram að þeim tíma gátu gestir nýtt sér salernisaðstöðu í Gljúfrastofu. Þar sem einmunablíða var í september og byrjun október var hægt að halda salernum opnum til 6. október. Salernin við Dettifoss austanverðan voru opnuð 28. maí, tæplega viku fyrr en í fyrra og var þeim ekki lokað fyrr en 6. október. Ekki er vitað um lengri opnunartíma salerna við Dettifoss frá því þau voru tekin í notkun 2005.

11.2. Tjaldsvæði Jökulsárgljúfra

Lítið var um kvartanir vegna óláta á tjaldsvæðinu í Ásbyrgi og komu þær yfirleitt fram daginn eftir. Þar sem hægt var, var fólk áminnt og beðið að yfirgefa svæðið sem fyrst. Það var ekki sérstök næturvarsla í sumar og starfsmenn ekki lengur á vakt en til kl. 22. Gjaldskráin hækkaði lítillega umfram verðlag á milli áranna 2009-2010. Í viðauka III eru gjaldskrár 2008 til 2010.

Í sumar komu upp ýmis vandamál tengd vatnsbúskap á svæðinu. Síðustu helgina í júlí, helgina sem Jökulsárhlaupið fór fram, var vatnshæðin í vatnstanki í Ási mjög lág. Dagana á undan var búið að vera þurrkatíð. Vatni var bætt inn á kerfið með því að tengja gömlu lindina í Ási inn á það. Þetta komst þó ekki í gang fyrr en á sunnudeginum. Til að koma í veg fyrir vatnsskort var salernum innst í Ásbyrgi lokað og fáar sturtur hafðar opnar. Ferðamenn tóku þessu misvel en það tókst að koma í veg fyrir algjört vatnsleysi. Hið sama var ekki upp á teningnum í Vesturdal. Allt sumarið hafði verið lág vatnsstaða í Lindinni og svo fór að á

laugardeginum tæmdist söfnunartankurinn alveg. Eina vatnið á svæðinu var þá í Vesturdalsánni en til að gæta fyllsta öryggis var ferðamönnum bent á að sjóða það til drykkjar. Vatn komst á í Dalnum um kvöldið. Þetta var í fyrsta skipti sem núverandi heilsárstarfsmenn þurftu að takast á við vatnsleysi. Mikið álag var á yfirmönnum og starfsfólki þessa helgina en með góðri samvinnu og jákvæðu viðhorfi leystust flest málin farsællega. Um haustið var fenginn sérfræðingur frá Ísor, Árni Hjartarson, til að taka út kaldavatnsmál við Dettifoss að vestan, Vesturdal og Ásbyrgi. Skilaði hann skýrslu og lagði til að boruð yrði ný hola í Ásbyrgi, og lagfæringar gerðar við lindina í Vesturdal.

Sem fyrr var mikil aðsókn í rafmagnsstaura á tjaldsvæðinu í Ásbyrgi. Gömlu staurarnir voru í notkun en athuga ber hvort ekki megi skipta þeim út fyrir nýrri staura, með færri en öflugri tengjum, þar sem gömlu, heimtilbúnu tréboxin og innstungurnar eru að verða úr sér gengin. Núna eru 16 tengi í gömlu staurunum. Hugsanlega mætti nýta kapalinn til að setja upp 9 tengi (3 staura með 3 tengjum hver). Starfsfólk reyndi eftir megni að upplýsa notendur um það hversu mikið rafmagn staurarnir þola en fyrir kemur að óánægður gestur komi og kvarti eftir að það hafi slegið út hjá honum. Þær flatir þar sem rafmagnsstaurarnir eru, eru þær flatir sem verst líta út á tjaldsvæði Ásbyrgis og svo mun vera áfram meðan þungum bílum/hýsum er ekið inn á flatirnar.

Mynd 22. Sjálfboðaliðar setja út áningaborð á tjaldsvæði í Ásbyrgi. Maí 2010.

2009 var töluverðum tíma og starfskröftum varið í grisjun alaskavíðis og viðju á tjaldsvæðinu í Ásbyrgi. Þeirri vinnu var framhaldið 2010. Mikla vinnu og meira fjármagn þarf þó í þetta verkefni ef vel á að vera. Skipta þarf alveg út alaskavíði og viðju fyrir íslenska runna. Ekki einungis vegna þess að trén eru úrsérsprottin, heldur eru báðar þessar tegundir erlendar. Auk þess getur viðjan (sem er norskur gulvíðir) sáð sér út og jafnvel blandast íslenska gulvíðinum.

2010 voru sem fyrr tveir pokar í ruslagrindunum; einn fyrir sorp og einn fyrir áldósir/plastflöskur og glerflöskur. Enn ber mikið á því að gestir hendi almennu sorpi í dósapokana. Sem fyrr var reynt að bæta merkingar við dósapokana og vonandi bætti það flokkunina. Efstu bekkjum Öxarfjarðarskóla voru gefnar dósirnar eftir að þau höfðu skilið frá annað rusl og nota þau ágóðann í ferðasjóð.

Markmið fyrir 2010:

- Að skoða þá þætti sem kæmu tjaldsvæði stjörnu hærra í gæðaflokkun tjaldsvæða. Stefna að úrbótum 2011. *Náðist ekki.*
- Halda áfram með grisjun alaskavíðis og viðju á tjaldsvæði. *Náðist að hluta.*

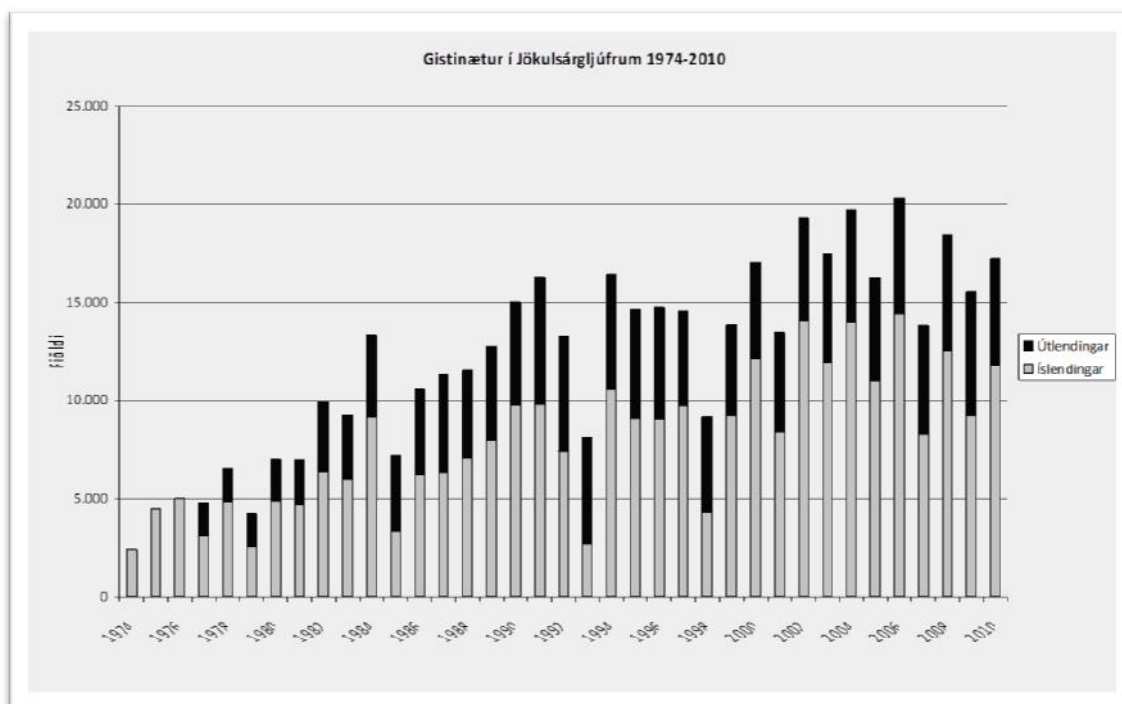
Markmið fyrir 2011:

- Að skoða þá þætti sem kæmu tjaldsvæði stjörnu hærra í gæðaflokkun tjaldsvæða. Stefna að úrbótum 2012.
- Halda áfram með grisjun alaskavíðis og viðju á tjaldsvæði.
- Gera athugun á hagkvæmni þess að setja upp fleiri rafmagnsstaura.
- Gera þjónustusamning um eftirlit og viðhald vatnsveitu.
- Athuga með nýja borholu fyrir tjaldsvæðið í Ásbyrgi.
- Grafa kassa dýpra við lindina í Vesturdal.

11.3. Gestakomur

11.3.1. Gistinætur í Jökulsárgljúfrum

Samanlagður fjöldi gistinátta í Ásbyrgi og Vesturdal 2010 urðu rúmar 17.000 sem er fjölgun um 2.000 frá árinu áður. Veðurfarslega var sumarið betra en 2009, þrátt fyrir að ekki hafi verið sama einmunablíðan og á suðvesturhorni landsins. Fyrri hluta júlímánaðar var t.d. ansi blautt og hráslagalegt á svæðinu. Blíðskapar veður seinni hluta júlímánaðar virðist þó hafa gert útslagið þar sem í júlí í ár voru gistinætur 2.000 fleiri en júlí í fyrra. Fjöldi gistinátta og sértekjur þeim tengdar standa því og falla sem fyrr með veðurfari. Gistinætur erlendra ferðamanna voru um 300 færri en í fyrra. Lítilleg fækkun var á fjölda gistinátta í Vesturdal frá í fyrra. Á súluritinu hér fyrir neðan má sá þróun í fjölda gistinátta á tjaldsvæðum Jökulsárgljúfra frá 1974. Athuga ber að tjaldsvæðið í Ásbyrgi var ekki tekið í notkun fyrr en 1983.

Mynd 23. Gistinætur í Jökulsárgljúfrum 1974-2010.

Stærsta helgi sumarsins var helgin sem Jökulsárhlaupið var haldið, í lok júlí. Dagana á undan var gott veður og fyrir helgina var því kominn töluverður fjöldi fólks á svæðið. Veðurspá helgarinnar var líka mjög góð fyrir norðausturhornið, þannig að á föstudeginum streymdu að ferðamenn til viðbótar við hlaupara og fjölskyldur þeirra. Svo fór að um kvöldið var öðru fólki en hlaupurum vísað frá tjaldsvæðinu. Talið er að um 1000 manns hafi verið á svæðinu. Opnunartími Gljúfrastofu var lengdur á föstudagskvöldinu og 2 starfsmenn unnu á tjaldsvæðinu fram að miðnætti.

Aðsókn um verslunarmannahelgina var ágæt en engin stór helgi þar á ferð. Um 100 manns mættu á varðeld og kvöldvöku á laugardagskvöldinu.

Ferðaskrifstofan Wikingar Reisen var með fastar tjaldbúðir á tjaldsvæðinu í Ásbyrgi, frá byrjun júlí og fram í miðjan ágúst. Alls var ferðaskrifstofan með 324 gistinætur á tjaldsvæðinu samanborið við 580 í fyrra. Tjaldbúðirnar voru á sama stað og síðustu 2 ár, þ.e. nálægt gamla þjónustuhúsinu - matartjaldið á malarundirlagi og gistitjöldin á flötinni rétt hjá. Starfsmenn Wikingar Reisen voru beðnir um að færa gistitjöldin reglulega, til að koma í veg fyrir skemmdir á grasinu og gekk það nokkuð vel eftir. Ætla má að alls hafi um þúsund manns gisti á vegum ferðaskrifstofa (þar af 500 Tékkar), en útfæra þarf kassakerfi frekar til að ná öruggari tölfræði.

Tæplega 150 manns, af 14 þjóðernum, skrifuðu sig í gestabókina á tjaldsvæðinu við Dettifoss 2010, um 30 fleiri en í 2009. Líklegt þykir að einhverjir gisti án þess að skrifa í bókina. Flestir þeir sem gista við Dettifoss eru að ganga leiðina milli Mývatns og Ásbyrgis. Síðasta skráning í dagbókina var 9. september. Ekkert aðgengi er að fersku vatni við tjaldsvæðið. Landverðir bera næstum daglega vatn í brúsum að tjaldsvæðinu.

Tafla 4: Fjöldi gistingu á tjaldsvæðunum í Ásbyrgi og Vesturdal sumarið 2010.

	Maí		Júní		Júlí		Ágúst		Sept*		Alls	
	Ísl.	Útl.	Ísl.	Útl.	Ísl.	Útl.	Ísl.	Útl.	Ísl.	Útl.	Ísl.	Útl.
Ásbyrgi	18	36	1.950	614	6.353	1.745	2.331	1.341	104	177	10.756	3.913
Vesturdalur	0	0	216	171	693	908	112	489			1.021	1.568
Samt.	18	36	2.166	785	7.046	2.653	2.443	1.830	104	177	11.777	5.481
Alls.	54		2.951		9.699		4.273		281		17.258	

* Ásbyrgi og Vesturdalur tekið saman.

Markmið 2011:

- Koma á betra skráningarkerfi fyrir gistingu hópa.

11.3.2. Gistingu á hálendi

Fjöldi gistingu samkvæmt bókhaldi landvarða eru einu tölur um umferð gesta í Ódáðahrauni. Árið 2010 voru næturgestir í Drekgili við Öskju í skála og tjaldi rúmlega 4.000, en í Herðubreiðarlindum tæplega 1.500. Um er að ræða lítilsverða fækkun miðað við árið 2009. Brýnt er að frekari talningar fari fram á svæðinu og þar auðveldast að framkvæma bílatalningar og kvarða mælingar með talningar á fjölda ferðafólks að meðaltali í hverjum bíl.

Markmið fyrir 2011:

- Koma á bílatalningum í Ódáðahrauni og kvarða þær.

11.3.3. Gestafjöldi í Gljúfrastofu

Gljúfrastofa var opin frá 1. maí til loka september. Á fjórða starfsári Gljúfrastofu virtust gestir mjög ánægðir, eins og fyrri ár, með gestastofuna, bæði aðstöðuna og sýninguna. Mjög mikið var að gera við upplýsingagjöf í Gljúfrastofu og mynduðust þar oft biðraðir fólks að leita upplýsinga. Í sumar voru 2 starfsmenn ráðnir til að sinna eingöngu móttöku og upplýsingagjöf í Gljúfrastofu, frá 1. júní til loka ágúst, og skiptu þeir með sér viku og viku. Utan þess tímabils sáu landverðir um að manna Gljúfrastofuvaktir sem og að leysa Gljúfrastofuvakt af og vera aukamanneskja á háannatíma. Þetta fyrirkomulag reyndist vel og betra utanumhald var um gestastofuna. Þó Gljúfrastofu væri formlega lokað þann 30.

Mynd 24. Upplýsingagjöf í Gljúfrastofu.

september var gestum boðið að koma inn og skoða eftir þann tíma þegar starfsmenn voru á svæðinu. Utan fræðslutímabils (1.júní -20. júní, 16.ágúst til 31. ágúst) var opnunartími Gljúfrastofu stytur um 1 klst, opið var frá 9-19 í stað 9-20 í fyrra. Ekki er talið að þetta hafi haft mikil áhrif fyrir ferðamanninn, það er einna helst að þetta sé óhentugt fyrir tjaldsvæðisgesti sem koma til að borga gistigjöld á kvöldin, en á móti kom að lögð var áhersla á að fara strax af stað á morgnana til að rukka. Árið 2010 var fjöldi gesta í Gljúfrastofu um 33.000

sem er svipaður fjöldi og árið áður. Eins og fyrri tvö ár, þá stoppuðu mjög fáir hópar í skipulögðum ferðum á vegum ferðaskrifstofa til að skoða gestastofuna og er það miður. Úr því mætti bæta með auknu kynningarstarfi og betri merkingum á þjóðvegi.

Tafla 5. Aðsókn í Gljúfrastofu eftir mánuðum árin 2007-2010:

Mánuður/Ár	2007	2008	2009	2010
Mái	467	613	659	680
Júní	3.402	4.450	5.956	5.785
Júlí	7.736	14.326	14.562	16.098
Ágúst	6.761	8.914	11.551	9.274
September	1.009	982	929	1.171
Alls:	19.375	29.285	33.657	33.008

Í Gljúfrastofu voru seldir bæklingar, landakort, póstkort, frímerki, bækur, te, krydd og snyrtivörur sem framleiddar eru á Norðurlandi ásamt því að hægt var að kaupa sér kaffibolla. Í fyrra var aukið við vörurvalið og sama var reynt að gera í sumar. Álagning á söluvöru var um 1.700 þús. Árið 2009 var álagning um 1.500 þús., 700-800 þús. árið 2008 og um 400 þús. árið 2007. Enn eru til leiðir til að auka sölu í verslun og þar með sértekjur án þess að það trufla aðra þætti í starfsemi Gljúfrastofu.

Gljúfrastofa er viðurkennd upplýsingastofa ferðamála frá Ferðamálastofu, og ber því þær skyldur sem því fylgja, þ.m.t. að veita upplýsingar um nærliggjandi svæði og ferðapjónustu. Starfsfólk verður því að hafa yfirgripsmikla þekkingu, ekki aðeins á þjóðgarðinum, heldur líka á nærsvæðunum.

Í ársskýrslu 2008 var eftirfarandi málsgrein sem látin er fylgja með aftur í ár: *Gljúfrastofa gegnir því fjölþættu hlutverki og er mikilvæg fyrir ferðamál og byggðina í kring. Það er því umhugsunarefni að jafn mikil fjárfesting og Gljúfrastofa skuli ekki vera opin nema hálft árið. Til náinnar framtíðar litið, sér í lagi þegar Dettifossvegur verður orðinn að veruleika, verður aðkallandi að hafa Gljúfrastofu opna allt árið.*

Markmið fyrir 2010:

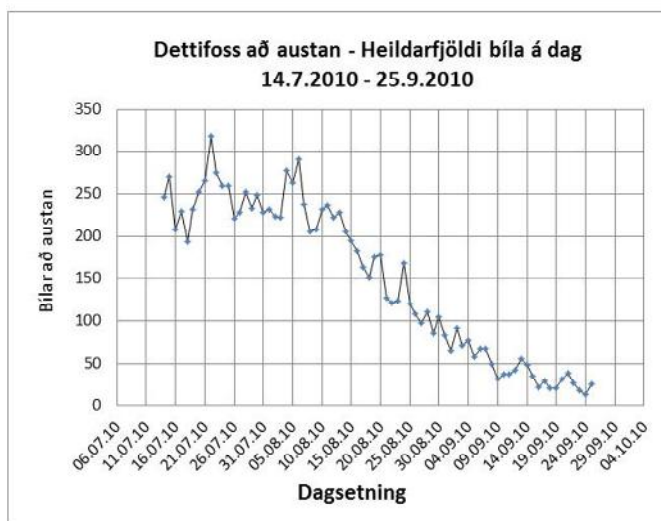
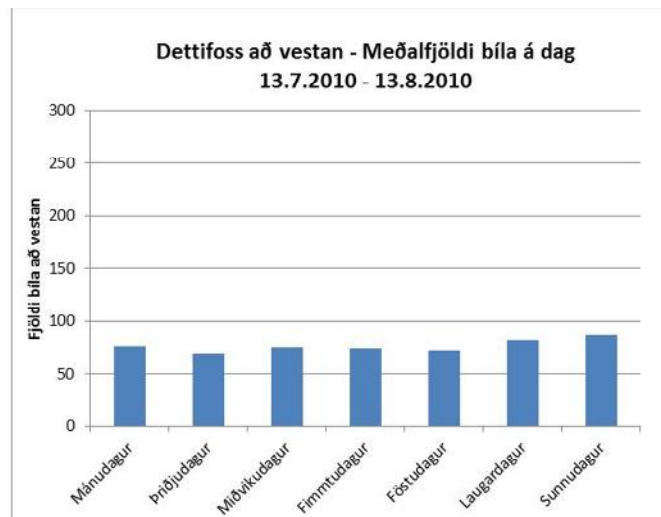
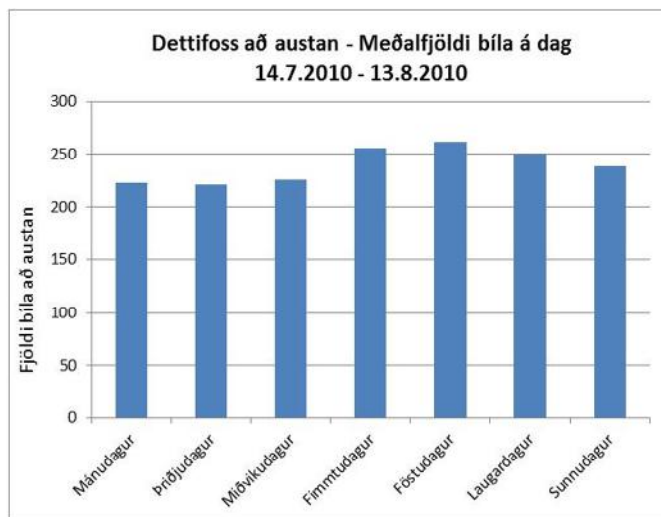
- Að fá fjármagn til að klára framkvæmdir við Gljúfrastofu. *Náðist ekki.*
- Að þróa starfsemi Gljúfrastofu þannig að þar verði lifandi starfsemi allt árið um kring. *Náðist ekki.*
- Að auka sértekjur Gljúfrastofu. *Náðist að hluta.*

Markmið fyrir 2011:

- Sömu og 2010.
- Að bæta merkingar við þjóðveg.

11.3.4. Gestafjöldi – fólksfjöldatalningar í Jökulsárgljúfrum

Bílateljarar voru settir upp á veginum inn í Ásbyrgi, á afleggjara að Dettifossi að austan og að Dettifoss að vestan. Tveir gönguteljarar voru settir upp, annar við upphaf göngustígs að Botnstjörn í Ásbyrgi og hinn á göngustíg í Hljóðaklettum. Endanlegar niðurstöður úr þessum talningum liggja ekki fyrir. Fyrstu niðurstöður frá Dettifossi beggja megin ár gefa þó til kynna að á tímabilinu 14. júlí til 13. ágúst kæmu um 250 bílar að fossinum austanverðum á degi hverjum og 75 bílar að fossinum vestanverðum. Sjá mynd 25 að neðan. Sé miðað við 2,7 ferðamenn í bíl (skv. talningum á bílastæðum í sumar) þá komu um 675 manns á dag að fossinum austanverðum og á þessum 4 vikum alls tæplega 21.000 manns. Við Dettifoss að vestan komu um 200 manns að fossinum á dag og á 4 vikum því tæplega 6.300 manns.

Mynd 25. Fyrstu niðurstöður úr bílatalningum við Dettifoss að austan- og vestanverðu sumarið 2010.

12. Öryggismál

12.1. Neyðaráætlun og vinnuumhverfisvísar

Úrvinnsla á vinnuumhverfisvísirum fyrir starfsemi Jökulsárgljúfra, sem byrjað var á í upphafi árs 2008, var lokið á árinu. Neyðaráætlun svæðisins frá 2006 var hins vegar endurnýjuð 2009 og verður stuðst við hana þar til öryggisáætlun þjóðgarðsins í heild verður tilbúin.

Þann 22. júní var haldin öryggis- og neyðaráæfing í Ásbyrgi. Starfsmenn fengu lýsingu á ákveðinni atburðarrás og áttu að bregðast við skv. neyðaráætlun svæðisins. Æfingin tókst mjög vel og voru allir sammála um mikilvægi æfingarinnar. Á ýmsu þurfti að skerpa en það er ætíð tilgangur æfinga sem þessa.

Drög að öryggisáætlun voru gerð fyrir hálendi og byrjað að starfa samkvæmt þeim.

Fundað var að vori með fulltrúum lögregluýfirvalda og almannavarna og farið yfir síma- og tetranúmer í þjóðgarðinum og aðkomuleiðir að ferðamannastöðum í Jökulsárgljúfrum og í Ódáðahrauni. Er stefnt að því að halda slíka fundi á hverju vori.

12.2. Hálendisvakt SL

Vatnajökulsþjóðgarður og Slysavarnafélagið Landsbjörg (SL) gerðu á vordögum með sér samning til þriggja ára um Safe-travel verkefnið. Undir það fellur meðal annars hálendisvakt björgunarsveitanna, sem að þessu sinni stóð vaktina fimmta árið í röð. Viðvera var á svæðinu norðan Vatnajökuls frá 25. júní – 15. ágúst og höfðu björgunarsveitir aðstöðu í Drekgili yfir þann tíma. Samstarf við landverði gekk almennt vel og skiptir miklu að geta leitað til björgunarsveitanna varðandi aðstoð við ferðamenn og mat á aðstæðum líkt og við Flæður (sjá kafla 10.2.2.). Annar hluti af samkomulagi Vatnajökulsþjóðgarðs og SL var um heimasíðuna www.safetravel.is og samnefndan útvarpsþátt á Bylgjunni. Í þessum miðlum er komið á framfæri upplýsingum er varða ferðalög á Íslandi s.s. vegi, vegaslóða, umgengi við náttúruna, vöð, gönguleiðir, jökla og almenn öryggisatriði.

12.3. Tilfelli slysa- og óhappa

Sumarið 2010 leið án alvarlegra slysa eða óhappa.

Þann 25. júní velti kona bílaleigubíl í Vesturdalsbrekkunni. Hún var ein í bílnum og slaðaðist ekki. Landverðir komu henni til aðstoðar og sá bílaleigufyrirtækið um að ganga frá málunum.

Þann 5. júlí skildi dönsk kona við hópinn sinn við Rauðhól um fjögurleytið. Hún treysti sér ekki að fara austari leiðina til baka á Hljóðaklettabílastæði, og ætlaði að fara til baka sömu leið og hópurn kom (vestari leiðina). Kl. 18.15 kom fólk úr hópnum inn á skrifstofu í Vesturdal og sagði að konan hefði ekki skilað sér. Landvörður á vakt hafði samband við aðstoðarmann þjóðgarðsvarðar. Þrír landverðir voru í Vesturdal, en bara einn á vakt. Ekki náðist í hina tvo landverðina strax en þegar í þá náðist fóru þeir að hjálpa til við að leita ásamt fólki úr hópnum. Haft var samband við lögregluna á Húsavík og hún sett í viðbragðsstöðu. Rúmlega klukkustund eftir að tilfellið var tilkynnt voru starfsmenn farnir að athuga með að kalla út björgunarsveit en þá bankaði konan uppá heima hjá þjóðgarðsverði í Ási. Hún hafði gengið í vitlausa átt, endaði í Ásbyrgi en ekki í Hljóðaklettum. Hún var vel á sig komin. Í þessu ferli var það helst að athuga við framgang leitarinnar að starfsmaður í Gljúfrastofu frétti ekki af leitinni nógu snemma.

Þann 24. júlí hneig einn hlaupari í Jökulsárhlaupinu niður vegna vökvtps. Atvikið átti sér stað rétt hjá Tófugjá, þaðan sem innan við 1 km er eftir að endamarki við Gljúfrastofu. Sjálfboðaliðar hlaupsins komu fyrstir að manninum. Björgunarsveitarmenn, lækni og hjúkrunarfræðingur, sem voru á vegum hlaupsins, veittu manninum síðan aðhlynningu. Maðurinn var fluttur með sjúkrabíl á sjúkrahús en varð ekki meint af.

Á hálendi var sögulega lítið um slys. Einungis eitt minniháttar slys var tilkynnt til landvarða þegar eldri kona datt á göngustíg að Eyvindarkofa, bar fyrir sig höndina og tagnaði af þeim sökum. Óhöpp voru helst við vöð á vegi F88, þar sem skráð voru tilfelli 18 bíla í vandræðum. Vitað er um allmörg óskráð tilfelli af bílum í vandræðum á þessum vöðum og voru því töluvert fleiri en áður voru upptaldin. 2 bílar lentu í vandræðum á Flæðum austan Urðarháls og komu þar fulltrúar björgunarsveitanna á hálendisvakt SL að góðu liði.

Markmið fyrir 2010:

- Yfirfara Neyðaráætlun Jökulsárgljúfra. *Náðist*
- Halda neyðardag með björgunaræfingu með landvörðum. *Náðist*

Markmið fyrir 2011:

- Yfirfara neyðaráætlun og samræma að öryggisáætlun þjóðgarðsins.
- Halda neyðardag með björgunaræfingu með landvörðum í Jökulsárgljúfrum og Ódádahrauni – Árleg æfing.

13. Friðlýst svæði í umsjá norðursvæðis

Norðursvæði hefur umsjón með tveimur friðlöndum samkvæmt sérstökum samningi þar um við Umhverfisstofnun. Umsjónin er mjög nátengd öðrum daglegum rekstri svæðisins, en skipulagslega og formlega lúta friðlöndin öðrum lögmálum en þjóðgarðurinn. Friðlöndin eru tvö; Náttúruvættið Dettifoss, Selfoss, Hafragilsfoss og nágrenni og Herðubreiðarfriðland. Í viðaukum I og II fylgja með ástandsskýrslur um þau sem skilað er til Umhverfisstofnunar á hverju hausti.

VIÐAUKAR

Viðauki I. Ástandsskýrsla um náttúruvættið Dettifoss, Selfoss, Hafragilsfoss og nágrenni.

DETTIFOSS, SELFLOSS, HAFRAGILSFOSS OG NÁGRENNI, NORÐURÞINGI

FRIÐLÝST Auglýsing nr. 457/1996 í Stjórnartíðindum B.

SAMNINGUR Umsjónarsamningur milli Umhverfisstofnunar og Vatnajökulsþjóðgarðs.

LANDVARSLA Sumarið 2010 sá Vatnajökulsþjóðgarður í Jökulsárgljúfrum um eftirlit á svæðinu eins og fyrri sumur. Farið var í daglegar eftirlitsferðir á svæðið á háannatíma (júní til ágúst) en í september var farið 2. til 3. hvern dag. Um mitt sumar var einnig farið í kvöldeftirlit flesta fimmtudaga, sama dag og Norræna kom til landsins.

SKILTI Sama og í skýrslu 2009: "Við Dettifoss eru tvö upplýsingaskilti á bílastæði og á útsýnisstað. Þörf er á að uppfæra skiltin og setja inn fleiri upplýsingar. Æskilegt er að setja upp upplýsinga og móttökuskilti við bílastæðið". Til viðbótar þá er mikil þörf á að bæta við vegvísum til að merkja upphaf gönguleiða betur.

STÍGAR Stígur er frá bílastæði að Dettifossi. Stígur er frá Dettifossi að Selfossi. Stígur liggur frá bílastæði norður að Hafragilsfossi. Í sumar unnu sjálfbóðaliðar frá Umhverfisstofnun mikið stígunum að Selfossi. Þar var farið að sjá á gróðri sökum þess að gestir gengu utan stíga.

ANNAR AÐBÚNAÐUR Vatnssalarni er við Dettifoss sem gengur fyrir dísilknúinni tölvustýrðri rafstöð. Miklar bilanir hafa verið undanfarin ár í þessu kerfi en svo virðist sem að núna sé búið að sníða helstu vankantana af kerfinu. Í sumar þurfti bara 1 x að loka salernum vegna bilana, og þá aðeins í nokkrar klst. Óvenju oft þurfti að tæma rotþró í sumar, talið að siturlögn væri stífluð. Í september var því lögð ný siturlögn frá rotþrónni.

FRAMKVÆMDIR Salernishúsin voru máluð í upphafi sumars. Lögð var ný siturlögn frá rotþró í september. Opnað var fyrir umferð á nýjan veg, hinu megin ár, í september. Þar með er hægt að keyra að Dettifossi (hinu megin ár), á upphækkuðum, malbikuðum vegi. Líklegt að þetta muni hafi áhrif á fjölda ferðamanna sem fara að náttúruvættinu, austan megin ár, eftir vegi 864. Sá vegur er þó enn sem komið er, aðaltengileiðin milli þjóðveggar 1 og þjóðveggar 85 í Kelduhverfi og Öxarfirði.

RANNSÓKNIR Seinnihluta sumar var settur upp bílateljari á afleggjaranum niður að bílastæði við Dettifoss. Þar með verður hægt að meta fjölda ferðamanna sem heimsækja svæðið og þar með fá mjög mikilvægar upplýsingar sem hjálpa til við rekstur og umsjón svæðisins.

ANNAÐ Náttúruvættið Dettifoss, Selfoss, Hafragilsfoss er með þekktari og vinsælli ferðamannastöðum á Íslandi. Mikil umferð ferðamanna um svæðið krefst þess að metnaður og fjármagn sé til staðar til að sinna viðhaldi og úrbættum. Æskilegt er að aðkomuleiðir verði bættar, ráðist verði í úrbætur á stígum og gera þarf betur í skiltamálum.

Viðauki II. Ástandsskýrsla um Herðurbreiðarfriðland

HERÐUBREIÐARLINDIR, SKÚTUSTAÐAHREPPI

FRÍÐLÝST Auglýsing nr. 272/1974 í Stjórnartíðindum B.

STÆRD 16361 ha.

LANDVARSLA Umsjón svæðisins er í höndum Vatnajökulsþjóðgarðs (VJP), þriðja árið í röð. Líkt og undanfarin ár stendur Ferðafélag Akureyrar (FFA) að rekstri tjaldsvæðis og gistiskála á svæðinu. Landvarsla er í samvinnu FFA og VJP. Að þessu sinni störfuðu landverðir á svæðinu frá 18. júní til 24. september sem er umtalsverð lenging á starfstíma miðað við fyrri ár. Landvörsluvikur voru rúmlega 53, sem skiptust á milli sex landvarða. Í maí 2010 var ráðinn til starfa hálendisfulltrúi þjóðgarðsvarðar á norðursvæði Vatnajökulsþjóðgarðs. Hálendisfulltrúi er búsettur í Mývatnssveit og mun sinna málefnum svæðisins auk Herðubreiðarlinda, allt árið um kring.

BÆKLINGUR Herðubreiðarlindir og Askja, útgefandi Umhverfisstofnunar (1999). Öskjuvegur, útgefandi Ferðafélag Akureyrar (1999).

NÁTTÚRUFAR Tegundir blómplantna sem ekki er vitað til að hafi verið skráðar í Herðubreiðarlindum áður eru maríuvendlingur, grænvöndur og bláklukka.

Mikið vatnsmagn var í Jökulsá á Fjöllum. Ástæður þess má einkum rekja til hlýs veðurfars og ekki síður ösku úr gosi í Eyjafjallajökli sem féll á norð-vestanverðan Vatnajökul. Áin flæddi á tímabili í miklum straumi yfir melana norð-austur af Herðubreiðarlindum og skildi þar eftir sig 20-50 cm þykkt aurlag.

SKILTÍ Við aðkomuleiðir eru skilti með grunnupplýsingum um svæðið og mörk friðlands. Heimagerð leiðbeiningaskilti eru við vöð á svæðinu. Við bílastæði við Þorsteinsskála er kort af merktum gönguleiðum. Við Eyvindarkofa er fræðsluskilti með upplýsingum um Fjalla-Eyvind. Á einni gönguleiðinni eru á sumrin sett upp lítil fræðsluskilti um jarðfræðifyrirkæri í Ódádahrauni. Við Þorsteinsskála eru á sumrin sett upp lítil fræðsluskilti við blóm og annan gróður. Hjá VJP er unnið að gagngerum úrbótum á merkingum við Herðubreiðarlindir og uppgöngu á Herðubreið.

STÍGAR Viðhald á gönguleiðum var með hefðbundnum hætti, stikur lagfærðar. Fram var haldið lítilsháttar úrbótum á göngustíg vestur af Þorsteinsskála.

ANNAR AÐBÚNAÐUR Á svæðinu er gistiskáli (Þorsteinsskáli), tjaldsvæði, snyrtihús, vaskar og kamar á vegum FFA. Þar að auki er Strýta, hús í eigu FFA, þar sem landverðir hafa aðsetur og litla gestamóttöku. Bak við Strýtu er kamar landvarða og geymslugámur fyrir verkfæri. Við Þorsteinsskála eru vatnshrútar sem eru notaðir til dælingar vatns upp í þrjá tanka sem staðsettir eru uppi í hrauninu. Lendingarstaður flugvéla er austan við Herðubreiðarlindir, þar lenti ein vél í sumar svo kunnugt sé.

FRAMKVÆMDIR Almennt viðhald og málning stika á gönguleiðum. Mikill vatnagangur í Jökulsá á Fjöllum olli því að 18 bílar lentu í vandræðum á vaði á Lindaá. Svo fór að loka varð vegi F88 norðan Herðubreiðarlinda. Lokunin stóð alls í 14 daga yfir sumarið, 3 daga í júlí (vegna vaðs á Lindaá) en 11 daga í ágúst (vegna nýs farvegar sem Jökulsá ruddi sér á melunum um 4 km suður af Lindaá). Alltaf var þó opin leið á svæðið að sunnanverðu, um brú við Upptýppinga. Vegna vatnagangsins stóð Vegagerðin að gerð varnargarða við Herðubreiðarlindir. Á haustmánuðum voru skoðaðir möguleikar til að hemja Jökulsá í farvegi sínum með því að veita ánni austar, í gamlan farveg. Ráðgert er að fara í framkvæmdir þeim tengdum veturinn 2010-2011.

VÖKTUN Vatnajökulsþjóðgarður tók þátt í verkefni sem skipulagt er af Líffræðistofnun Háskóla Íslands og unnið í samvinnu við Samtök sveitarfélaga og Landgræðslu ríkisins. Markmið verkefnisins er að rannsaka langtímaáhrif loftslagsbreytinga á plöntur og gróður á Íslandi. Það felur meðal annars í sér athuganir á breytingu blómgunartíma. Tegundir sem voru valdar til athugunar í Herðubreiðarlindum eru lambagras og músareyra, tuttugu einstaklingar af hvorri tegund. Tvisvar í viku var blómgunarstig þeirra skráð af landvörðum.

RANNSÓKNIR Svæðið er mjög virkt í jarðfræðilegu samhengi og vinsælt til rannsókna af þeim sökum. Rannsóknnum fyrri ára var fram haldið, meðal annars á skjálftavirkni og jarðskorpuhreyfingum.

Viðauki III. Samanburður á verðskrá 2008 til 2010

Gisting á tjaldsvæði (nótt á mann):	2008	2009	2010
Fullorðnir	750 kr	850 kr	950 kr
Börn 16 ára og yngri greiða ekki	x		
Börn 16 ára og yngri í hóp	300 kr	x	
Börn 12 ára og yngri greiða ekki		0 kr	0 kr
Börn 13-16 ára	Frítt	400 kr	500 kr
Örorkulífeyrisþegar	Frítt	400 kr	500 kr
Ellilífeyrisþegar	Frítt	650 kr	750 kr
Sturta (5 mínútur):	200 kr	300 kr	300 kr
Rafmagn (1 sólarhringur):	400 kr	500 kr	700 kr
Þvottavél (1 þvottur):	400 kr	500 kr	500 kr
Tjaldleiga (1 sólarhringur):	1.500 kr	2.000 kr	2.000 kr
Veitt aðstoð (kr/klst):			7.500 kr

Afsláttur:

Sumarið 2008 var 5. hver nótt frí.

Sumarið 2009 var veittur eftirfarandi hópaafsláttur:

- Fleiri en 100 gistinætur: 10%
- Fleiri en 200 gistinætur: 15%
- Fleiri en 300 gistinætur: 20%
- Fleiri en 400 gistinætur: 25%

Sumarið 2010 var veittur eftirfarandi hópaafsláttur:

- 10 eða fleiri gistinætur: 10%

Viðauki IV. Rannsóknarleyfi á norðursvæði 2010

Stofnun/fyrirtæki	Tengiliður	Verkefni	Staðsetning	Tímalengd leyfis	Tíðni
Jarðvísinda- stofnun HÍ	Benedikt Gunnar Ófeigsson	GPS mælingar umhverfis Öskju, Upptýppinga og Álftadalsdyngju. ^{*1}	Allt svæðið norðan Vatnajökuls; Dyngjuháls, Askja, Kverkfjöll, Upptýppingar, Álftadalsdyngja, Herðubreið ofl.	Ágúst 2010	Árlegar mælingar, hófust 2005
The Open University, Bretlandi	Hazel Rymer	Microgravity and Bouguer gravity measurements at Askja volcano ^{*1}	Main road to Askja, within Askja caldera between carpark and NW shore of Oskjuvatn. Also on roads around Askja	Júlí/ágúst	Mælingar hófust árið 1985 og hafa verið framkvæmdar árlega upp frá því
Jarðvísinda- stofnun HÍ, University of Cambridge	Bryndís Brandsdóttir, Robert White	Jarðskjálftamælingar, rannsóknir á þrálátri smáskjálftavirkni í eldstöðvunum í Ódáðahrauni. ^{*2}	Svæðið norðan Vatnajökuls; Dyngjuháls, Askja, Kverkfjöll, Upptýppingar, Álftadalsdyngja, Herðubreið ofl.		
Heather A. Clark		Water content evolution of the parent magma of the 1875 eruption of Askja volcano, Iceland. ^{*1}			
Jarðvísinda- stofnun HÍ	Ásta Rut Hjartardóttir og Páll Einarsson	Sprungusveimar Norðurgosbeltisins. Kortlagning á sprungum. Doktorsverkefni.	Svæðið frá norðanverðum Vatnajökli norður í Öxarfjörð.		
University of Pittsburgh BNA og Jarðvísinda- stofnun HÍ	Alison Graettingar og Ármann Höskuldsson	Kortlagning á móbergi í austurhlíðum Öskju. Doktorsverkefni. ^{*2}	Austurfjöll í Öskju	Júlí og ágúst 2010.	3-4 ára verkefni.
Náttúrustofa Norðausturlands	Aðalsteinn Örn Snæþórsson /Þorkell Lindberg Þórarinnsson	Úttekt á fjölda og dreifingu fýls í Jökulsárgljúfum	Jökulsárgljúfur	2007-	Árlegar talningar á hreiðurstæðum í Ásbyrgi. Ítarlegri úttektir á ca. 5 ára fresti.
Náttúrustofa Norðausturlands	Aðalsteinn Örn Snæþórsson /Þorkell Lindberg Þórarinnsson	Vöktun á fiðrlildum	Ás	2007-	Langtímaverkefni. Vikuleg tæming gildru á tímabilinu apríl-október ár hver. Upphaf: 2007.
Líffræðistofnun HÍ	Þóra Ellen Þórhallsdóttir	SÓLEY- Langtímaáhrif lofslagsbreytinga á plöntur og gróður á Íslandi	Ásbyrgi, Drekgil, Herðubreiðarlindir	2009-	Langtímaverkefni.

^{*1}: Skriflegt leyfi

^{*2}: Munnlegt „samþykki“ til eins árs

Viðauki V. Tilfelli aksturs utan vega

Dags	Staðsetning	Áætlað umfang	Jarðvegur	Farartæki	Annað
Ódáðahraun					
maí	Á leið frá Sprengisandi (F26) um F910 í Réttartorfu	Tugir kílómetra	Möl, sandur, hraun, moldarjarðvegur	Breyttur jeppi	Vorakstur á lokuðum vegi. Sat að endingu fastur í drullu, var sóttur af björgunarsveitum. Lögregla kom að vinnslu málsins.
3.júl	Norðurjaðar Lindahrauns	8 m	Sandur og möl	Breyttur jeppi með kerru	Ekið út fyrir veg og lagt vegna áningar. Íslensk ferðaskrifstofa.
8.júl	Við jökuljaðar Dyngjujökuls	50 m	Sendinn jökullleir	Stór húsbíll (breyttur vörubíll)	Ekið var fram á hjólför skömmu eftir að bílunum hafði verið mætt. Talað var við fólkið í síma.
9.júl	Austanverðar Flæður að afleggjara að Svartá	20 km	Sandur	Mótorhjól	Ekið var fram á hjólför skömmu eftir að hjólamönnum hafði verið mætt.
15.júl	F910 við uppsprettur norðan Þríhyrnings	20 m	Möl	Tveir breyttir jeppar	Tjöldun. Var rakað af gerendum.
20.júl	Austast á Urðarhálsi, við Flæður	300 m	Möl og grjót	Breyttur jeppi	Íslendingur að flýta sér á torleiða, sagði merkingar hafa verið lélegar (afar hæpið á þessum stað).
20.júl	Austast á Urðarhálsi, við Flæður	20 m	Gjall	Breyttur jeppi	Sveigur 5m út fyrir veg til að krækja framhjá kyrrstæðum bílum. Var rakað.
Ítrekað	Við Kistufell	150 m x 15 skipti*	Sandur og hraun	Engin vitni	Reynt hafði verið að loka leiðum og beina umferð á aðrar betur færar. Skilaði ekki árangri. Leið inni á GPS-kortum.
9.ágú	Öskjuleið (F88), frá Tumba að Grafarlöndum	Fleiri kílómetrar	Möl	Engin vitni. Jeppar og jeplingar	Ekið samsíða vegi, hann orðinn illfær vegna þvottabretta.
10.ágú	Við Kistufell á Gæsvatnaleið	200 m	Gróf möl	Jepplingur	Kaffipásu- og útsýnisrúntur út fyrir veg. Var rakað af gerendum.
20.ágú	F910 við Upptyppinga	300 m	Ljós vikur og sandur	Breyttur jeppi	Erlend ferðaskrifstofa. Bíl lagt vegna áningar. Rakað af gerendum.
3.sep	Við Hött á F910	5 m	Ljós vikur	Jepplingur	Tjöldun. Var rakað af gerendum.
9.sep	F910 undir Herðubreiðartöglum	5 m	Ljós vikur	Stór húsbíll (breyttur vörubíll)	Tjöldun. Var rakað af gerendum.

Dags	Staðsetning	Áætlað umfang	Jarðvegur	Farartæki	Annað
Jökulsárgljúfur					
júlí	Afleggjari Hafragilsfoss	20 m	Möl og sandur	Jeppi	Tiltal veitt.
ágúst	Bílastæði Hafragilsfoss	5 m	Möl og sandur	Trukkur	Tiltal veitt.
ítrekað	Dettifoss að vestan	5-50 m x 100 skipti*	Möl og sandur	Engin vitni	Utanvegaakstur á sér stað á hverjum degi.
ítrekað	Dettifoss að austan	5-50 m x 50 skipti*	Möl og sandur	Engin vitni	Utanvegaakstur á sér stað annan hvern dag.
ágúst	Við afleggjara Hafragilsfoss að austan	300 m	Gróinn melur	Engin vitni	Keyrt af vegi niður í laut til áningar. Hjólför sjást lítið.

**Um er að ræða mat á tíðni ítrekaðra tilfella þar sem þau eru óskráð.*

Viðauki VI. Fræðsluáætlun norðursvæðis 2011.

Fræðsluáætlun norðursvæðis 2011

Unnið af Hjörleifi Finnssyni, Helgu Árnadóttur og Jóhönnu Katrínu Þórhallsdóttur

Ein fræðsluáætlun verður unnin fyrir norðursvæði en undir henni tveir kaflar ólíkra svæða; Jökulsárgljúfur og Ódáðahraun.

Efnisyfirlit

1. Hugmyndfræði	40
2. Markhópar	41
3. Ólík fræðsluform - forgangsörðun.....	41
4. Fræðslumarkmið á norðursvæði 2011.....	41
4.1 Jökulsárgljúfur	41
4.2 Hálendið (Askja, Ódáðahraun)	44

1. Hugmyndfræði

Í stjórnunar- og verndaráætlun VJP eru eftirfarandi leiðarljós.

„Fræðsla er hornsteinn í starfseminni því að með fræðslu má auka skynjun og skilning á sérstöðu svæðisins og hagsmunum og ná árangri, til dæmis í umgengni í þjóðgarðinum.“

Sérstaða þjóðgarðsins

- Landmótun, lífríki og saga. Tengja alla fræðslu inn á þessi þemu. T.d. „saga og lífríki“ á hálendinu: Fjalla-Eyvindur og gróður í Herðubreiðarlindum, lifði/lifa þar vegna vatnsins sem seytlar undan hraunhellunni.

Hlutverk fræðslu

- Að auka þekkingu og færni fólks í sambýli við náttúruna og stuðla þannig að náttúruvernd og sjálfbærni.
- Skapa vettvang og leiða saman ólíka aðila, svo sem vísindamenn, þjónustuaðila á svæðinu, ungt skólafólk og fleiri þannig að sem flestir geti notið góðs af.
- Miðlun nýjustu upplýsinga rannsóknarniðurstöðna í fræðslu – tengja þannig rannsóknir og fræðslu.

Skilaboð

- Náttúruvernd og sjálfbærni verði rauður þráður.
- Að upplýsa gesti um umhverfisstarf þjóðgarðsins og hvetja til þátttöku í því.

Þátttaka í fræðslu

- Lögð verði áhersla á að virkja þátttakendur og beita á þann hátt gagnvirkri fræðslu.
- Lögð verði meiri áhersla á gæði fremur en magn (fjölda ferðamanna).

2. Markhópar

Allir okkar gestir skipta máli, en að sinni verður lögð áhersla á að ná til þeirra sem talin er mest þörf á að uppfræða:

Þjóðerni – Íslendingar fremur en útlendingar.

Aldur – Yngri fremur en eldri.

Kyn – Karlmennt ekki síður en kvenfólk.

„Gerð“ ferðamanna – „miðlungsfólkið“, fólk sem ferðast á eigin vegum og gengur almennt stuttar gönguleiðir.

3. Ólík fræðsluform - forgangsörðun

Tafla 1: Drög að forgangsörðun fræðslu á norðursvæði. Mismunandi miðlum gefin stig (1, 3 eða 6) eftir þáttum mikilvægis fyrir fræðslu.

	Fjöldi þátttakenda ^{*1}	Magn upplýsinga	Gæði fræðslu ^{*2}	Kostnaður ^{*3}	Mikilvægi ^{*4}	Aukastig ^{*5}	Kostnaður kr.	Heildarstig	Röktuðningur aukastiga
Bæklingar	3	3	3	6	3	6		24	Vísar á frekari fræðslu
Netið	6	6	1	1	3	3		20	Öfugur miðill-breiður markhópur
Skólar/hópar	1	3	3	3	6	3	20.000 kr/ferð	19	Mikilvægi markhóps
Fræðsluferðir	1	3	6	3	3	3	10.000 kr/ferð	19	Persónuleg nálgun, ímynd þjóðg.
Gestastofa/móttaka	6	6	3	1	3	-1	Mjög hár	18	Mikill stofn - og rekstrarkostn.
Skilti	6	1	3	1	3	3	500.000/skilti	17	Leiðbeinandi um staðinn
Fræðslustígar	6	3	3	1	3	0		16	

*1: Fjöldi þátttakenda: 1 stig: Færri en 2.000/ári. 3 stig: 2-10.000/ári. 6 stig: Tugir þúsunda/ári.

*2: Gæði fræðslu: Áhrifamáttur.

*3: Kostnaður: Öfug stigarið; 6-lítill kostnaður, 1-mikill kostnaður.

*4: Mikilvægi markhóps: Ómótaðir og þekkingarlitlir eru mikilvægari.

*5: Aukastig: Persónuleg skoðun með röktuðningi.

Áhersla/forgangsörðun í fræðslu á norðursvæði verður samkvæmt forgangsörðun á töflunni.

4. Fræðslumarkmið á norðursvæði 2011

4.1 Jökulsárgljúfur

Heimasíða

Áherslan í fræðslu Jökulsárglúfra fyrir árið 2011 verður að uppfæra heimasíðuna. Á síðuna vantar t.d. betri lýsingar á gönguleiðum sem og að bæta við algengum svörum við spurningum sem ferðamenn spyrja um, t.d. vegina sitthvoru megin ár, rútuferðir eða bílferðir milli Dettifoss vestan og Ásbyrgis í tengslum við gönguferðir, upplýsingar um gönguleiðina Krafla - Dettifoss o.s.frv.

Uppfærsla þarf að vera lokið fyrir 1. mars 2011.

Bæklingur

Upplag frá 2009 nægir fyrir árið 2011. Fyrir árið 2012 þarf að uppfæra göngubæklinginn og prenta nýtt upplag.

Uppfærslu á bækling þarf að vera lokið 1. mars 2012.

Skólar/hópar

Verkefni: Fræðsluskjálfti.

Árið 2010 var farið af stað með Fræðsluskjálfta, í samstarfi við Skjálftasetur á Kópaskeri. Verkefnið var styrkt af NEED verkefninu sem er innan Norðurslóðaáætlunar Evrópusambandsins. Verkefnið styrkti m.a. rútuferðir í þeim tveim heimsóknum sem voru tengdar verkefninu á árinu 2010. Skólum verður boðið að koma í heimsókn og stefnt er að fá styrk fyrir rútuferðum 2011 eins og 2010

Tímarammi: *Senda skal út boð til skóla í síðasta lagi 1. mars 2011.*

Verkefni: Skólahópar í gönguferðir.

Á árinu 2011 verður einnig hugað að móttöku skólahóp í tengslum við gönguferðir. Á haustin er töluvert spurt um hvort þjóðgarðurinn geti veitt skólahópum leiðsögn í gönguferðum. Þarft væri að koma upp ákveðnum gönguleiðum sem hægt væri að bjóða upp á og skipulega taka saman hvaða fræðslu þjóðgarðurinn vill koma til skila í þessum ferðum.

Hvað þarf að gera til að bæta móttöku skólahópa: Taka þarf saman ákveðnar leiðir, útbúa leiðarlýsingar, taka saman hvaða fræðslu er hægt að tengja við gönguleiðina o.s.frv. Leiðbeiningar þessar myndu síðan vera tiltækar fyrir kennarara og starfsfólk þjóðgarðsins.

Tímarammi: *Samantekt á gönguleiðum skal vera tilbúin 1. ágúst 2011.*

Verkefni: Kennsluefni.

Í Jökulsárgljúfrum er til kennsluefni fyrir miðstig grunnskóla sem var útbúið í kringum tvær stuttar gönguleiðir, Skógarstíg í Ásbyrgi og Hljóðaklettahring í Vesturdal.

Hvað þarf að gera til að hægt sé að nýta þetta kennsluefni: Fara þarf yfir námsefnið og uppfæra það.

Námsefnið var gert 2005 og eitthvað hefur breyst í umhverfi Jökulsárgljúfar síðan þá, t.d. tilkoma Gljúfrastofu árið 2007. Fyrst þarf að setja efnið inn á heimasíðu og gera það áberandi fyrir almenning. Síðan má kynna efnið fyrir nágrannaskólum. Í framtíðinni væri áhugavert að þýða efnið yfir á ensku og tengja fræðsluskjálftaverkefninu.

Tímarammi: *Lokið skal við að koma verkefninu inn á heimasíðu 1. mars 2011.*

Almennt um skólahópa

Til þess að leggja mat á gæði ferðanna sem boðið er upp á ætti alltaf að vera til staðar mat á ferðunum, sem kennarar/leiðbeinendur myndu svara og skila inn í lok ferðar til starfsmanna þjóðgarðsins. Með því getum við tekið tillit til þess sem betur má fara og aukið gæði fræðslunnar enn meir.

Tímarammi: *Gera skal matsblað fyrir 15. mars.*

Fræðsluferðir

Undanfarin ár hafa verið í boði fjórar, fastar, fræðsluferðir í Jökulsárgljúfrum, á um 8 vikna fræðslutímabili um hásumarið (ca. 20. júní til 15. ágúst). Allar ferðir eru á íslensku.

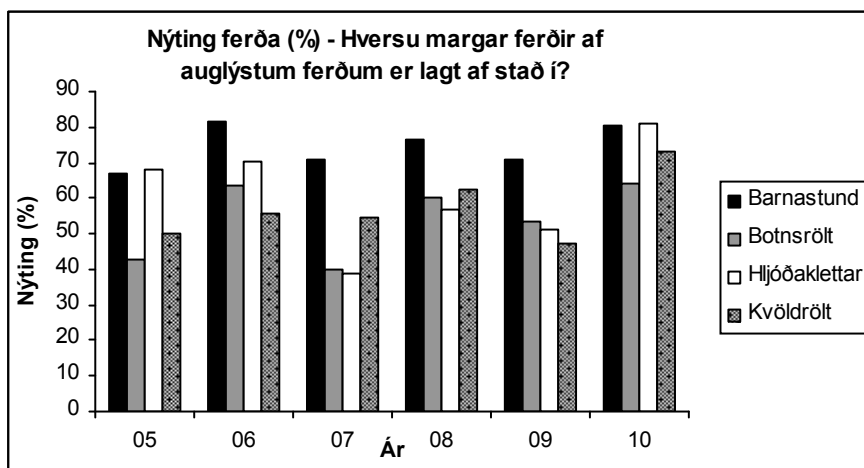
Kl. 11.00 Barnastund á tjaldsvæði í Ásbyrgi. 45 mín.

Kl. 14.00 Ganga innst í Ásbyrgi. 1 klst.

Kl. 14.00 Ganga um Hljóðakletta 1,5 klst.

Kl. 20.30 Kvöldrölt um Ásbyrgi, 1-1,5 klst, mismunandi leiðir hverju sinni.

Í gegnum árin hafa röltin kl. 14.00 verið í boði á hverjum degi en misjafnt hefur verið hversu oft barnastund og kvöldrölt hafa verið, allt frá 3 x til 5 x í viku. Árið 2010 var í fyrsta sinn boðið upp á allar þessar ferðir á hverjum degi. Nýtingin á kvöldröltum jókst til muna við þetta en barnastundin hefur yfirleitt verið vel nýtt. Sjá súlurit hér fyrir neðan.

Hvað þarf að gera til að bæta fastar fræðsluferðir í Gljúfrum?

- Að auka meðalfjöldann: Fyrir komandi ár er þörf á að nýta allar ferðir sem best og ná meðalnýtingu um 80-90%. Einnig að ná meðalfjölda upp í 12 manns í hverja ferð. Síðustu sex árin hefur meðalfjöldi verið á bilinu 7-11 manns eftir ferðum. Í barnastund þarf þó að athuga að einn landvörður sinnir eingöngu um 10 börnum. Undanfarin ár, hafi börnin verið fleiri, hefur yfirleitt verið hægt að hóla í landvörð til aðstoðar. Hið sama gildir reyndar um hinar ferðirnar, þ.e. að það er ekki endilega best að hafa hópinn sem stærstan. Fræðslan og upplýsingar komast best til skila með persónulegri nálgun í hæfilega stórum hóp. Mestu gæði fræðslu nást í hóp af stærðinni 8-12 manns.
- Ná upp meðalfjölda í Botnsrölti með því að bjóða upp á ferðina á tveimur tungumálum, íslensku og ensku.
- Auka meðalfjölda og –nýtingu með betri auglýsingum, sérstaklega í kvöldrölt og botnsrölt

Til framtíðar er síðan vert að huga að því hvort bæta eigi ekki við fleiri tegundum af ferðum. Hljóðaklettur eru einstakt svæði til að fara um undir leiðsögn staðkunnugs. Athugandi er hvort að hægt væri að bjóða upp á tvær ferðir á dag, eina á ensku og eina á íslensku, t.d. kl. 11.00 og kl. 14.00. Með tilkomu nýs vegar frá Þjóðvegi 1 að Dettifossi vestanverðum má búast við auknum fjölda ferðafólks að fossinum. Þar væri því áhugavert að koma á daglegri fræðsluferð. Dettifoss er helsta aðdráttarafl Jökulsárgljúfra og talið að þangað komi töluvert fleiri en í Ásbyrgi. Landvörður fer daglega að fossinum og fræðsluferðin myndi lengja viðveru hans á svæðinu, sem er svæðinu til bóta. Þessar tvær viðbætur í föstum fræðsluferðum krefast hins vegar breytinga á vinnufyrirkomulagi landvarða og fleira starfsfólk þarf svo þetta komi ekki niður á öðrum verkum.

Fræðsluskilti

Mikla vinnu og fjármuni þarf til þess að uppfylla fræðsluskiltaparfir í Jökulsárgljúfrum. Í samræmi við forgangsörðun í töflu 1 er því ekki í forgangi á árinu 2011 að uppfæra eða búa til ný fræðsluskilti. Hér fyrir neðan er forgangsörðun á skiltum.

Fyrir sumarið 2011:

- Uppfæra skilti á bílastæði við Dettifoss austan megin ár. Tvö skilti

Fyrir sumarið 2012:

- Hefja undirbúning við gerða fræðskiltaraðar á ferðaleiðinni “hringvegur-Dettifoss-Ásbyrgi”, vestan ár.
- Uppfæra skilti á bílastæði innst í Ásbyrgi og við Dettifoss að vestan, í samræmi við ferðaleiðina í fyrri málsgrein.

Fræðslustígar

Þjóðgarðurinn í heild fékk styrk frá Vinum Vatnajökuls til gerðar og uppsetningu fræðslustíga á öllum svæðum þjóðgarðsins. Þar á meðal var uppsetning á blóma/plöntustíg í Ásbyrgi. Í forgangi fyrir sumarið 2011 verður því að vinna í þessum stíg þannig að hann verði settur upp sumarið 2011.

4.2 Hálendið (Askja, Ódáðahraun)

Bæklingur

Núverandi bæklingur Náttúruverndar ríkisins var útgefinn 1999, nýr verði gefinn út fyrir sumarið 2011. Þar sem þjóðgarðurinn nær nú yfir mun stærra svæði en þegar núverandi bæklingur var gefinn út, verður að ákvarða yfir hvaða svæði núverandi bæklingur eigi að ná. Meginvinna verður fólgin í endurhönnun korta og uppfærslu á núverandi texta og mögulegum viðbótum fyrir stærra svæði.

Bæklingur verði kominn í prentun 15. maí 2011.

Heimasíða

Heimasíða Vatnajökulsþjóðgarðs er ágætlega stödd með tilliti til umfjöllunar um hálendi norðursvæðis. Þó er þörf á að yfirfara texta og uppfæra kort skv. væntanlegum bæklingi. Bæta mætti lýsingar á gönguleiðum.

Uppfærslu texta verði lokið 1. mars.

Uppfærslu korta verði lokið 15. maí.

Skólar/hópar

Hafin verði samvinna við skóla í nærsveitum. Einungis einn skóli hefur komið reglubundið á svæðið fram að þessu og þá í mesta lagi þegið hefðbundna fræðsluferð hjá landvörðum. Hafnar verði umræður við skóla um reglubundnar heimsóknir á svæðið og samstarf við þjóðgarðinn þar um.

- Hafralækjarskóli í Aðaldal hefur komið í heimsókn í Herðubreiðarlindir og Öskju að haustlagi annað hvert ár í nokkur ár. Boðið verði upp á aðkomu VJP við undirbúning þeirra ferða og verkefna sem þar hafa verið unnin, með það að markmiði að auka fræðslugildi og áherslu á þjóðgarðinn.
- Reykjahlíðarskóli í Mývatnssveit hefur ekki komið í ferðir á svæðið reglubundið. Hafnar verði samræður um samstarf þar að lútandi, samskonar og við Hafralækjarskóla.
- Menntaskólinn á Egilsstöðum kom í jarðfræðiferð í Kverkfjöll og Öskju haustið 2009. Haft verði samband við kennara með reglubundnar heimsóknir í huga.
- Menntaskólinn á Akureyri hefur ekki komið í ferðir á svæðið. Haft verði samband við kennara með reglubundnar heimsóknir í huga.

Leiðir að markmiðum:

Samstarf. Kannaður verði samstarfsvilji í þessa veru með samtali við stjórnendur skólanna og kennara.

Haft verði samband við alla skóla fyrir lok janúar 2011.

Kostnaður. Megin þröskuldur í skólaheimsóknum á svæðið er hár kostnaður tengdur ferðum og gistingu. Haft verði samband við Ferðafélag Akureyrar um mögulegan nemendaafslátt á gistingu. Þá verði sótt um styrk til Vina Vatnajökuls um aðkomu að kostnaði við ferðir og gistingu.

Undirbúningur. Undirbúningur heimsókna og verkefna verði unninn í samráði við kennara.

Tímamörk ákvörðuð í samráði við kennara.

Fræðsluferðir

Sumarið 2010 var í Ódáðahrauni boðið upp á daglegar gönguferðir frá 10. júlí – 20. ágúst eftirfarandi gönguferðir með landvörðum:

Herðubreiðarlindir kl. 11

Askja kl. 13

Gönguferðirnar voru farnar samhliða á íslensku og ensku. Fyrirkomulagið virkaði vel og tímabilið sem þær spönnuðu talið ákjósanlegt. Stefnt er að því að halda því áfram óbreyttu sumarið 2011. Þegar fram líða stundir mætti skoða möguleika á kvöldgöngum í Herðubreiðarlindum og Drekgili.

Gönguferðir voru auglýstar á eftirfarandi stöðum:

- Á heimasíðu VJP
- Í Drekgili, Öskju, Herðubreiðarlindum (gestamóttaka og salernishús)
- Á öðrum starfsstöðvum VJP norðan Grímsvatna (Nýidalur, Kverkfjöll, Hvannalindir, Snæfell).
- Í upplýsingamiðstöðvum Akureyri, Húsaví, Mývatni og Egilsstöðum
- Í „Mýflugunni“ – héraðsriti Mývetninga

Til viðbótar er ætlunin að auglýsa á eftirfarandi stöðum árið 2011: Á heimasíðum FFA, FÍ, Landvarðafélags Íslands, UST (Herðubreiðarlindir), á ferðaþjónustustöðum á Möðrudal og Grímsstöðum á Fjöllum. Ennfremur er vilji til að auglýsa sameiginlega með öðrum starfsstöðvum VJP í einni dreifiauglýsingu sem liggja mætti frammi á starfsstöðvunum.

Hvað þarf að bæta? Betri nýting, sérstaklega í Öskju. Kemur etv með lengri hefð.

Skilti

Skilti í Ódáðahrauni eru af mjög skörum skammti. Það helgast að hluta af því að lítil umsjón hefur verið með svæðinu utan háannatíma sem og því að stærstur hluti svæðisins er nýlega kominn undir þjóðgarð. Miðað við fjárlög 2011 og forgangsroðun ólíkra fræðsluforma verður einungis gengið í að uppfylla grunnþarfir með tilliti til skilta.

Fyrir sumarið 2011:

Fyrir sumarið 2012:

Fræðslustígar

Ekki er gert ráð fyrir fræðslustígum á næstunni í Herðubreiðarlindum eða Öskju. Í Herðubreiðarlindum er þó blómastígur með illa förnum skiltum. Þau mætti án teljandi kostnaðar lagfæra, en það myndi kosta vinnuframlag sem líklega mætir afgangi að sinni vegna annarra og meiri aðkallandi verkefna.